

ν'. α) 'Οπωρδῆποτε τὸν ἐντολέα σου ἐλευθερώσω^{β)}, συμβάλλεται σοι.

ἙΡΜΗΝΕΙΑ.

Χείρον μὲν ἢ αἴρεσις τοῦ ἐντεταμένου διὰ τοῦ ἰδικίου προκουράτωρος οὐ δύναται γενέσθαι, ὡς ἔγνωσ ἐν τῷ α'. διγ. βέλτιον δὲ γίνεται ὥστε ἀμέλει ἐὰν ἀκκεπιλαίονα ποιήσῃ τοῦ προκουράτωρι, ἐλευθεροῦνται ὁ πρωτότυπος. ὡσπερ καὶ οὐν εἰ καὶ ἔτερον οἰονόητινα τρόπον ἐλευθερώσω αὐτὸν κατὰ πάκτων ἢ ἀποσολυτιονος γενομένης ἐν διαστηρῶ, καὶ τοῦτο συμβάλλεται τῷ πρωτότυπῳ. ὑπέβλεκε δὲ μοι τὴν διάλωσιν· ἐπειδὴ μῆτε ὁ γενικός προκουράτωρ δύναται διαλύεσθαι, ὡς Παῦλος ε) ἐν τῷ ζ'. διγ. φησὶν.

να'. δ) Οὐ καλῶς ἀφῆλιξ^{ε)} διεκδικεῖ τινα^{ς)}, ἔφ' οἷς ἀποκαταστήναι δύναται· καὶ αὐτὸς γὰρ καὶ οἱ ἐγγυηταὶ αὐτοῦ βοηθοῦνται διὰ τῆς ἀποκαταστήσεως.

ΣΧΟΛΙΟΝ β).

Ζήτει τὸ κ. κεφάλαιον.

ἙΡΜΗΝΕΙΑ.

Ὁ ἐλάτων τῶν κ'. β) ἐναντιῶν ἐὼν εἰοίμως ἔχη δεφερδεύσασί τινα, ἐφ' ὧν αἰτιῶν δύναται εἰς ἀπέρονον ἀποκαθίστασθαι, οὐκ ἔστιν ἐπιτήδειος πρὸς δεφερδεύσασί, καὶ καλῶς αὐτὸν παρατείνεται ὁ ἀκτορ. εἰ γὰρ καὶ δίδωσι τὴν ἰουδικαίον σόλων, ἀλλ' οὐν καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἐγγυηταὶ αὐτοῦ βοηθοῦνται διὰ τῆς ἀποκαταστήσεως. διὰ τοῦτο δὲ εἴρηται, ὅτι ἐφ' ὧν αἰτιῶν δύναται ὁ ἐλάτων ἀποκαθίστασθαι, ἐπειδὴ οὐκ ἀεὶ δύναται, κἂν ἐλάτων ἔσθιν, ἀπατεῖν ἀποκατάστασιν· οἷον, ἐλάτων κατὰ ἐλάτωνος οὐκ εὐχερῶς αἰτεῖ ἀποκατάστασιν. ἔστι δὲ καὶ ἄλλαι αἰτίαι εὐρεῖν, ἐφ' ὧν οὐκ εὐχερῶς δίδεται τοῖς ἐλάτων. αἰεὶ γὰρ αὐτοῖς καὶ οὐκ ἀκόρητα τὸ τῆς ἀποκαταστήσεως παρέχεται δικαίον, ὡς ὁ Οὐλπιανὸς πλατυτερον τρακιδίσει καὶ περὶ τοῦτου ἐν τῷ ἐξῆς βιβλίῳ τίτλ. δ'. διγ. ια'.

ΤΟΥ ΕΝΑΝΤΙΟΥ.

Εἰσὶ καὶ ἄλλοι μὴ καλῶς δεφερδεύοντες, ὡς διγ. νγ'. καὶ νδ'. καὶ τοῖ φησι βιβλ. λθ'. τίτλ. α'. διγ. ζ'. οὐ τινὰ δεφερδεύων οὐκ ἐκβάλλεται προκουρατορεῖα παραγραφή.

ΤΟΥ ΑΝΩΝΥΜΟΥ.

Ἀνάγνωθι βιβλ. δ'. τίτλ. δ'. διγ. ζ'. καὶ ζ'. καὶ κγ'. καὶ μγ'. καὶ τὸν μα'. τίτλ. τοῦ β'. βιβλ. τοῦ κωδ.

ΤΟΥ ΕΝΑΝΤΙΟΥ.

ἐγγυηταὶ αὐτοῦ] Οὐ πάντοτε οἱ ἐγγυηταὶ τοῦ νέου βοηθοῦνται. ἀνάγνωθι περὶ τοῦτου βιβλ. δ'. τίτλ. δ'. διγ. ιγ'. καὶ τίτλ. η'. διγ. λε'. καὶ βιβλ. μδ'. τίτλ. α'. διγ. ζ'.

Ἐπειδὴ διεκδικησάσθαι ἔστι τὸ τὰ αὐτὰ ποιῆσαι τῷ ἐνοχομένῳ, εἰκότως ὁ κ) διεκδικητῆς τοῦ ἀνδρός οὐ καταδικάζεται^{λ)}, εἰ μὴ μέχρις εὐπορίας τοῦ ἀνδρός. εἰ καὶ ὁ διεκδικητῆς εὐπορεῖ^{μ)},

ΣΧΟΛΙΟΝ.

εἰ μὴ μέχρις] In quantum facere potest.

ἙΡΜΗΝΕΙΑ.

Τοῦτο καὶ ἐπὶ παντός ἐστὶν εἰπεῖν δεφερδεύοντός τινα in quantum facere potest^{ν)} καταδικαζόμενον, ὡς ὁ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ ζ'. τῶν δὲ ῥέβους βιβλίῳ τίτλ. β'. ο) διγ. ἐγ. φησὶν.

ΤΟΥ ΑΝΩΝΥΜΟΥ.

Περὶόντος μὲν τοῦ ἀνδρός, μέχρι^{ρ)} εὐπορίας αὐτῶν ὁ προκουράτωρ αὐτοῦ καὶ ὁ δεφερδῶν καταδικάζεται· μετὰ δὲ θά-

α) Cap. 50. in Cod. Haen. inscribitur: *Gain*: apud Fabr. *Γαι*. β) Fabr. et Cod. Coisl. εἰ ἐλευθερώσω. γ) Cod. Haen. ὁ Παῦλος. δ) Cap. 51. in Cod. Haen. inscribitur: *Ulpianus*: apud Fabr. *Οὐλπιαν*. ε) Cod. Coisl. ὁ ἀφῆλιξ. In reliquis omnibus articulis ὁ deest. ς) τινὰ deest apud Fabr. γ) Hoc scholium hoc loco addit Cod. Haen. Deest apud Ruhnkenium, h) Cod. Haen. κ'. ι) τίτλ. δ'. in Cod. Haen. omittitur. κ) Cod. Coisl. verbum εἰκότως omittit et inde a verbis ὁ διεκδικητῆς novum caput incipit. λ) Cod. Coisl. *καταδικάζεται*. Male. μ) Verba εἰ καὶ ὁ διεκδικητῆς εὐπορεῖ, quae secundum Cod. Coisl. et Fabr. ad textum cap. 51. pertinent et tam a Ruhnkenio, quam in Cod. Haen. omissa sunt, huc repositi. Nam si omittuntur, quae sequuntur, non habent subiectum, ad quod referantur. ν) Cod. Haen. *potesta*. ο) Cod. Haen. pro τίτλ. β'. habet τίτλος πρὸ σόμο. ρ) Cod. Haen. *μέχρις*.

L. Quaecunque ratione procuratorem tuum libera- L. 50.
vero, id tibi prodest. D. III. 3.

INTERPRETATIO.

Domini conditio per procuratorem suum non fit deterior, ut nosti ex dig. I. sed melior: adeo ut si acceptilationem fecerim procuratori, liberetur principalis. Sicut et id principali prodest, si alio quocunque modo eum liberavero ex pacto, vel absolute facta in iudicio. Excipe transactionem; quia ne universalis quidem procurator transigere potest, ut Paulus ait dig. 60.

LI. Minor XXV annis, ex quibus causis in in- L. 51.
tegrum restitui potest, non idoneus defensor est: nam^{pr.} D. eod.
et ipsi et eius fideiussoribus per in integrum restitu-
tionem succurritur.

SCHOLIUM.

Quaere cap. 30.

INTERPRETATIO.

Minor XXV annis si sponte quem defendit, ex quibus causis in integrum restitui potest, non est idoneus defensor, et recte eum actor recusat. Nam licet caveat de iudicio solvendo, ipsi tamen et fideiussoribus eius per in integrum restitutionem succurritur. Ideo vero dictum est, ex quibus causis minor in integrum restitui possit, quoniam, licet minor sit, non semper petere potest restitutionem in integrum: ut puta, minor adversus minorem non facile in integrum restitutionem petit. Sunt vero et aliae causae, ex quibus ea non facile conceditur. Nam semper iis causa cognita in integrum restitutio datur, uti Ulpianus latius hac de re agit lib. sequenti tit. 4. dig. 11.

ENANTIOPHANIS.

Sunt et alii, qui non recte defendant, ut dig. 53. et 54. quamvis dictum sit lib. 39. tit. I. dig. 6. eum, qui alicuius defensionem suscepit, non repelli procuratoria exceptione.

ANONYMI.

Lege lib. 4. tit. 4. dig. 6. 7. 23. 43. et tit. 41. lib. 2. Cod.

ENANTIOPHANIS.

eius fideiussoribus] Non semper tamen minoris fideiussoribus succurritur. Lege hac de re lib. 4. tit. 4. dig. 13. et tit. 8. dig. 35. et lib. 44. tit. 1. dig. 7.

Quoniam defendere est eadem facere, quae reus L. 52. §. 1.
faceret, merito mariti defensor non condemnatur, nisi 2. D. eod.
quatenus maritus facere potest. Licet defensor locuples sit,

SCHOLIUM.

nisi quatenus] In quantum facere potest.

INTERPRETATIO.

Hoc dicendum est de quolibet defensore eius, in quantum facere potest, condemnatur, ut Ulpianus ait lib. 5. eorum, qui de rebus sunt, tit. 2. dig. 63.

ANONYMI.

Vivo quidem marito, procurator et defensor, in quantum facere possunt, damnantur; mortuo autem eo, in

νατον αὐτοῦ εἰς ὀλοκληρον, ὡς βιβλ. μβ. τίτλ. α'. διγ. γ'. ἐπειδὴ καὶ ὁ πενθερός μετὰ λύσειν τοῦ γάμου εἰς ὀλοκληρον καταδικάζεται, ὡς διγ. κβ. τοῦ α'. τίτλ. τοῦ μβ. βιβλ. ὅπερ δεῖ νοεῖν κατὰ τὴν ἐξηγησμένην διάστιξιν, βιβλ. γγ'. τίτλ. γ'. διγ. πδ. καὶ περὶ ἀνδρός καὶ πενθεροῦ. ἀνάγνωθι τοῦτον τοῦ βιβλ. τίτλ. ε'. διγ. λδ. καὶ βιβλ. μβ. τίτλ. α'. διγ. κ. καὶ νβ. ζήτει ἰστο. δ. τίτλ. ζ'. 9) καὶ βιβλ. ιγ'. τίτλ. ε'. διγ. γ'.

- L. 52. νβ'. 1) Εἰ καὶ⁸⁾ ἔστιν ὑπατικός.
- D. III. 3. νγ'. Οὐ δοκεῖ διεκδικεῖν, εἰ μὴ δῶ τὴν ἱκανοδοσίαν.
- L. 53. νγ'. Οὐ δοκεῖ διεκδικεῖν, εἰ μὴ δῶ τὴν ἱκανοδοσίαν.
- D. eod.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Οὐ δοκεῖ] Ζήτει διγ. μζ'. θεμ. β'. 1)
τὴν ἱκανοδοσίαν] Τὴν ἰουδικαὸν σόλου.

ἙΡΜΗΝΕΙΑ.

Οἶδας γὰρ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα· οὐδεὶς ἄνευ ἱκανοδοσίας ἐκδικητὴς γίνεται ἀλλοτρίου.

- L. 54. νδ'. 2) Οὐκ ἔστιν ἀξιοχρεὼς πρὸς διεκδίκησιν^{ν)} γυν-
D. eod. νη' ἢ στρατιώτης, ἢ ὁ μέλλον ἀρχῆν, ἢ εἰς πρῶγμα δημόσιον ἀποδημεῖν, ἢ ὁ^{ω)} μὴ ἐναγόμενος ἀκουσίως^{κ)}, ἢ ἔδιηρεκῶς ἀσθενῶν.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ζήτει βιβλ. θ'. τίτλ. η'. κεφ. η'. καὶ βιβλ. β'. τοῦ κωδ. τίτλ. ιβ'. διατ. ιβ'. καὶ ζ'.
Ἀνάγνωθι διγ. να'. 3).
ἢ ὁ μὴ ἐναγόμενος] Ὅποιός ἐστιν ὁ πρεσβευτής.

ΤΟΥ ΑΝΩΝΥΜΟΥ.

Τοὺς μὴ ἐναγόμενους ἀκουσίως ἔγνωσ βιβλ. β'. τίτλ. δ. καὶ βιβλ. ε'. τίτλ. α'.
ἀσθενῶν] Καλῶς οὖν τούτων ἕκαστον παρατεῖται ὁ ἀρχων. μέμνησο τῶν παραδεδομένων σοι ἐν τῷ λγ'. διγ. τοῦ παρόντος τίτλου.

- L. 56. νε'. 2) Ὁ δοθεὶς ἐπὶ τῷ ἐκδικῆσαι πρῶγμα κινη-
D. eod. τὸν^{α)} καλῶς κινεῖ τὴν ἐπὶ τῇ φανερώσει τοῦ πρῶγμα-
τος ἀγωγὴν.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Τὸ παρὸν κεφάλαιον νζ'. διγ. ἐστὶν ἐν τῷ πλάτει. τὸ γὰρ νε'. ἀρχειθῆ. βιβλ. ι'. τίτλ. δ'. διγ. α'. καὶ βιβλ. ις'. τίτλ. ι. διγ. α'.
τῇ φανερώσει] τῇ ad exhibendum.

ΚΤΡΙΑΛΟΤ.

Ὁ ἐνταλθεὶς κινῆσαι τὴν in rem, κινεῖ καὶ ad exhibendum.

- L. 57. νζ'. 2) Ὁ δεδωκὸς διοικητὴν^{γ)} ἐπὶ τῷ παραρρημα-
pr. D. eod. τῷ κινῆσαι^{δ)}, δοκεῖ ἐπιτρέπειν αὐτῷ καὶ μετὰ ταῦτα κινῆσαι.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ζήτει βιβλ. θ'. τίτλ. δ. κεφ. ρλα'. ζήτει διγ. η'. καὶ βιβλ. δ. τοῦ κωδ.

ΤΟΥ ΑΝΩΝΥΜΟΥ.

Ὁ δεβίτωρ ἐπιτραπέις παρὰ τοῦ κρεδύτορος εἴσω προθεομίας πωλῆσαι τὸ ἐνέχυρον, οὐ βλάπτει αὐτὸν μετὰ ταῦτα πωλοῦν, ὡς βιβλ. κ'. τίτλ. ζ'. διγ. η'.

9) Post τίτλ. ζ'. Cod. Haen. habet: καὶ τοῦτον τοῦ βιβλίου τίτλ. ε'. διγ. λθ'. Nunc sequitur: καὶ βιβλ. ιγ'. τίτλ. ε'. διγ. γ'. r) Cap. 52. in Cod. Haenel. inscribitur: Paulu: et sequens; Ulpianu. Etiam Fabr. cap. 53. inscribit: Οὐλπ. s) Cod. Coisl. ἢ καὶ. 2) Cod. Haenel. θεμ. γ'. u) Cap. 54. in Cod. Haen. inscribitur: Paulu. v) Cod. Coisl. ἐκδικησιν. w) ὁ apud Fabr. deest. x) Cod. Coisl. ἐκουσίως. Non recte. y) Hoc scholium: ἀνάγνωθι διγ. να'. hoc loco addit Cod. Haen. Deest apud Ruhnkenium. z) Cap. 55. inscribitur in Cod. Haen. Idem. i. e. Ulpianus, cuius erat Lex praecedens Digestorum 55. in Basilicis omissa. a) Fabr. ὁ δοθεὶς ἐπὶ πρῶγματι (leg. πρῶγματος) κινήσει διοικητὴς ἢτοι ἐντολεὺς καλῶς κινεῖ κ. τ. λ. Cod. Coisl. eadem habet, quae Ruhnkenius. b) Cap. 56. in Cod. Haen. inscribitur: Idem. c) Ruhnk. Ὁ δεδωκὸς διοικητὴν τὴν ἐπὶ τῷ παραρρημα κινῆσαι. Sed illud τὴν prorsus supervacuum est. Puto illud ex repetitione ultimae syllabae vocis διοικη- τὴν in textum irrepisse. In Cod. Coisl. et apud Fabr. recte omittitur: quamobrem ego quoque e textu eliminavi. d) Fabr. κινεῖν. Reliqui omnes κινῆσαι.

solidum, ut lib. 42. tit. 1. dig. 23. quia et socer soluto matrimonio in solidum condemnatur, ut dig. 22. tit. 1. lib. 42. quod intelligendum est secundum traditam distinctionem lib. 23. tit. 3. dig. 84. et de marito et de socio. Lege huius libri tit. 5. dig. 34. et lib. 42. tit. 1. dig. 20. et 52. Quaere Inst. lib. 4. tit. 6. et lib. 13. tit. 5. dig. 3.

LII. Et si consularis sit.

LIII. Non videtur defendere, nisi satisdet.

SCHOLIUM.

Non videtur] Quaere dig. 46. them. 2. satisdet] Iudicatum solvi.

INTERPRETATIO.

Nosti enim regulam, quae ait: nemo sine satisfactione alterius idoneus defensor fit.

LIV. Neque femina, neque miles, neque magistratum initurus, neque reipublicae causa abfuturus, aut qui invitatus iudicium non patitur, aut qui perpetuo morbo tenetur, idoneus defensor est.

SCHOLIUM.

Quaere lib. 9. tit. 8. cap. 8. et lib. 2. Cod. tit. 12. const. II. et 7. Lege dig. 51. aut qui iudicium non patitur] Qualis est legatus.

ANONYMI.

Qui inviti non conveniantur, nosti ex lib. 2. tit. 4. et lib. 5. tit. 1. morbo tenetur] Recte igitur quemlibet horum iudex recusat. Memor sis eorum, quae tibi tradita sunt dig. 33. huius tit.

LV. Procurator ad rem mobilem petendam datus, recte ad exhibendum agit.

SCHOLIUM.

Praesens caput est dig. 56. in τῷ πλάτει. Nam dig. 55. praetermissum est. Quaere lib. 10. tit. 4. dig. 1. et lib. 16. tit. 10. dig. 1.

CYRILLI.

Qui procurator datus est, ut in rem agat, recte etiam agit ad exhibendum.

LVI. Qui procuratorem dat, ut confestim agat, videtur permittere procuratori et postea agere.

SCHOLIUM.

Quaere lib. 9. tit. 4. cap. 131. Quaere dig. 8. et lib. 4. Cod.

ANONYMI.

Debitor, cui a creditore pignus intra certum tempus vendere permissum est, post hoc tempus vendendo non aufert pignus creditori, ut lib. 20. tit. 6. dig. 8.

Ἐπιπροκατορίας] Ἐπιπροκατορίας οὐ δύναται ἐκ μεταμέλου αὐτὴν ἀναλαβεῖν.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ζήτει τὸ ἦ. κεφ.
διοικήσεως] Προκατορίας.
ἀναλαβεῖν] Ζήτει τὸ λα. κεφ.

ἙΡΜΗΝΕΙΑ.

Ὁ παραλελοιπὸς προκατορείαν παραγραφὴν] Τὸ γὰρ, ὅτι στρατιώτης ἢ προκατορὸς ἴσως κινῶν, ἢ γυνή; ὁ προκατορὸς οὐκ ἀναλαβεῖν οὐ δύναται μετὰ ταῦτα τὸν προκατορὸν διὰ τῆς αὐτῆς ἐκβάλλειν παραγραφῆς. εἶπον γὰρ σοι ἐν τῷ ζ. διγ. ὅτι ἡ προκατορεία παραγραφὴ δилаτορία τυγχάνουσα, ἐν αὐτῇ καὶ μόνῃ τῇ προκατορῶσι δύναται ἀντιπρὸσθῆναι. μὲν γὰρ τῶν ἐν αὐτῷ τῷ διγ. σοι παραδεδομένων. ἀνάγνωθι διγ. δ. τὸ τέλος τοῦ τίτλου.

νζ. f) Ὁ γενικῶς ἐπιπραεῖς διοικεῖν καὶ ἀπαιτεῖν δύναται καὶ μετατιθέσθαι) καὶ ἀνταλλαγὴν ποιεῖν.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ὁ γενικῶς] Ὁ γὰρ προκατορὸς (ὁμοίως διγ. ἦ. καὶ βιβλ. ε. τίτλ. α. διγ. νβ.) ἀπαιτεῖν δύναται τοὺς τοῦτο προβαλλομένους) ἠδὲ μετατιθεῖν. ἀνταλλαγῆν] Περονουατίονα.

ΤΟΥ ΑΝΩΝΥΜΟΥ.

Ἀνάγνωθι διγ. ξγ. καὶ βιβλ. ι. τίτλ. ιδ. διγ. ια. καὶ βιβλ. ιζ. τίτλ. α. διγ. ζ. καὶ βιβλ. ιγ. τίτλ. ζ. διγ. ιβ. δοκεῖ δὲ ἐπιπραεῖσθαι χάριτος καταβάλλειν, ὡς βιβλ. μγ. τίτλ. γ. διγ. πζ. ἀνταλλαγὴν ποιεῖν] Περονουατίονα μὲν δύναται ποιεῖσθαι, πράγματα ἐκποιεῖν δὲ τίνα πλὴν τῶν εὐφθάρτων καὶ τῶν κερσίων οὐ δύναται, εἰ μὴ ἄρα ἰδικὸν ἔχει περὶ τοῦτον μανδύον, ὡς ὁ Μοδестίνος ἐν τῷ ξγ. φησὶν ὡςτε καλῶς ἂν τις εἴποι, τὸν προκατορὸν μόνον τῶν εὐφθάρτων δύνασθαι περονουατίονα ποιεῖσθαι. πρόδηλον γὰρ, ὅτι καὶ ἡ περονουατίων ἐκποιήσις ἐστίν.

νη. i) Καὶ καταβάλλειν δανεισταῖς.

ἙΡΜΗΝΕΙΑ.

Ὁμοίον ἔχει ἐν τῷ α. τῶν de rebus βιβλῶν τίτλ. de conditione indebiti soluti διγ. ζ. ἔνθα φησὶν, ὅτι καταβαλὼν ὁ δεβίτωρ τῷ προκατορῶσι δηλονότι τῷ γενικῷ ἐλευθεροῦνται τῆς ἐνοχῆς, καὶ μὴ ῥητορικῶς εἰσεῖν ὁ πρωτότυπος.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἀνάγνωθι τὸ ξγ. διγ. καὶ βιβλ. ιβ. k) τίτλ. ζ. διγ. ε. καὶ νζ.

νθ. l) Ὅτ' μὴν καὶ m) διαλύσθαι.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἄλλ' οὐδὲ διακατοχὴν παρατεῖσθαι, ὡς βιβλ. μέ. τίτλ. β. κεφ. κέ. n).

ἙΡΜΗΝΕΙΑ.

Τῷ γενικῷ μανδύῳ συναμολόγηται μὴ περιέχεσθαι τὴν διάλυσιν τῆν γενομένην ἐπὶ τομῇ o) ἢτοι ἐπὶ μειώσει πραγμάτων p). διὰ τοῦτο ὁ γενικὸς προκατορὸς οὐ δύναται διαλύσθαι, ἀλλ' οὔτε αἰτεῖν ἀποκατάστασιν, εἰ μὴ ἰδικὸν ἔχει περὶ τοῦτον μανδύον παρὰ τοῦ προβαλλομένου αὐτόν, ὡς μανθάνει ἐν τῷ ἐποπτι βιβλ. τίτλ. δ. εἰς τὸ τέλος τοῦ κέ. διγ. πρὸς τὸν τῷ προβαλλομένου δεβίτωρα ἢ κρεδίτωρα. καὶ

Qui procuratoriam exceptionem remisit, non potest ex poenitentia eam resumere. L. 57. §. 1. D. III. 3.

SCHOLIUM.

Quaere cap. 8. administrationis] Procuratoriae. resumere] Quaere cap. 31.

INTERPRETATIO.

Qui procuratoriam exceptionem omisit] Quid enim, si miles sit qui procuratorio nomine agat, aut femina? Qui igitur procuratoriam exceptionem omisit, non potest postea procuratorem exceptione ista repellere. Dixi enim tibi dig. 7. procuratoriam exceptionem, cum dilatoria sit, in initio litis duntaxat opponi posse. Memor sis quae tibi eod. dig. tradita sunt. Lege dig. 4. et tituli finem.

LVII. Is, cui generaliter rerum administratio permissa est, potest exigere et novare et permutationem facere. L. 58. D. eod.

SCHOLIUM.

is, cui generaliter] Procurator enim (similiter dig. 8. et lib. 5. tit. 1. dig. 52.) ab iis, qui indebitum acceperunt, repetere potest.

ANONYMI.

Lege dig. 63. et lib. 10. tit. 14. dig. 11. et lib. 17. tit. 1. dig. 6. et lib. 13. tit. 7. dig. 12. Id quoque ei mandari videtur, ut solvat creditoribus, ut lib. 43. tit. 3. dig. 87.

permutationem facere] Permutationem quidem facere potest, res vero alienare non potest, praeterquam fructus, et ea, quae facile corrumpuntur, nisi speciale hac de re mandatum habeat, ut Modestinus dig. 63. ait: adeo ut recte quis dicat, procuratorem earum tantum rerum, quae facile corrumpuntur, permutationem facere posse. Constat enim, permutationem esse alienationem.

LVIII. Et solvere creditoribus. L. 59. D. eod.

INTERPRETATIO.

Similiter lib. 1. eorum, qui de Rebus sunt, tit. de Conditione indebiti soluti dig. 6. ubi dicitur, debitorem procuratori, generali videlicet, solventem liberari, licet dominus ratum non habeat.

SCHOLIUM.

Lege dig. 63. et lib. 12. tit. 6. dig. 5. et 57.

LIX. Non tamen transigere. L. 60. D. eod.

SCHOLIUM.

Neque bonorum possessionem repudiare, ut lib. 45. tit. 2. cap. 25.

INTERPRETATIO.

Generali mandato constat non contineri transactionem decidendi aut deminuendi causa interpositam. Ideo procurator generalis non potest transigere, neque petere restitutionem in integrum, nisi speciale hac de re mandatum a domino habeat (ut discis libro sequenti tit. 4. dig. 25. in fine), contra domini debitorem aut creditorem. Ideo si postea principalis contra debitorem

e) Cod. Haen. αὐτοῦ. f) Cap. 57. in Cod. Haen. inscribitur: *Paulu.* g) μετατιθέσθαι i. e. novare: quod verbum in nonnullis Pandect. Edd. deest. Agnoscunt Codd. Campens. et Meerman. R. h) Forte scribendum, *προκατορῶσι*. Vide L. 6. D. de *condict. indeb.* Quam Legem Scholiastes citet, indagare non potui. Numeri enim corrupti sunt. R. i) Cap. 58. in Cod. Haen. inscribitur: *Idem.* k) Cod. Haen. βιβλ. β. τῶν διγ. l) Cap. 59. in Cod. Haen. inscribitur: *Idem.* m) καὶ deest apud Fabrotum. n) Cod. Haen. κεφ. κς. o) In L. 60. h. t. legitur: *transactionem deminuendi causa interpositam*: cuius coniectura firmatur a Scholiasta nostro, qui utramque lectionem coniunxit, dubitans fortasse, utram praeferret. Vulgatam tamen, *decidendi causa*, eleganter tuetur *Schulting.* Enarr. ad Tit. Dig. de *Transact.* §. 2. p. 320. R. p) Cod. Haen. male *πράγματα.*

διὰ τοῦτο μετὰ ταῦτα κινῶν ὁ πρωτότυπος κατὰ τοῦ δεβίτο-
ρος, οὐκ ἐκβάλλεται παραγραφῇ. διαλύσθαι μὲν οὖν οὐ δύ-
ναται, πακτεῖν δὲ οὐ κωλύεται. καὶ ὁ) διὰ πάντων τὸ πᾶν
χρέος παραγωγῇ, ὡς ἔγνωσ ἐν τῷ τέλει τοῦ ἰβ. διγ. τοῦ de
pactis τίτλ. ἐνθα σοὶ καὶ ὁ τῆς διαφορᾶς παραδέδοται λογι-
σμός. τὸ δὲ εἰρημένον ἐνταῦθα decidendi^{γ)} causa, μὴ δέξῃ
πρὸς ἀντιδιαστολήν. τὸ γὰρ κυρίως ταῖς διαλύσει παρεπόμ-
νον εἶπεν ὁ νόμος. καὶ σημειῶσαι, ὅτι οὐ δύναται τις ὑπὲρ
ἐτέρου διαλύσθαι, πλὴν εἰ μὴ ἰδικὸν ἔχει περὶ τῆς διαλύσεως
μандάτον.

διαλύσεθαι] Ἐυρήσεις τὸν λογισμὸν βιβλ. ἰα'. τίτλ. α'.
κεφ. ἰα'. τὴν εἰς τὸν ἰνδικα τοῦ αὐτοῦ κεφ. ἀναγινώσκων παρα-
γραφῆν τοῦ Στεφάνου. ζῆτει καὶ περὶ καθολικῶς διαλυμένου
βιβλ. ἰα'. τίτλ. β'. κεφ. η'. ὁ) τὰ τῆς πόλεως διοικούντες
ἐπὶ τοῖς ἀμφιβόλοις διαλύονται, οὐ μὴν καὶ ὁμολογούμενον
χρέος συγχωροῦσιν, ὡς βιβλ. β'. τοῦ κώδ. τίτλ. δ'. διατ. ἰβ'.

L. 61. D. III. 3. ζ'. ὁ) Ὁ διοικητὴς ἤτοι ἐντολεὺς καταδικασθεὶς
οὐκ ἐνάγεται τῇ καταδίξει, εἰ μὴ ἐν ἰδίῳ πράγματι ἔσται,
ἢ ἑαυτὸν προσήγαγε γινώσκων μὴ ὁ) δοθῆναι ἀσφάλειαν.
τὸ αὐτὸ ἔστι, καὶ ἐὰν ἑαυτὸν τῇ δίκῃ μετὰ τῆς ἀσφα-
λείας προσήνεγκεν ὁ).

ΣΧΟΛΙΟΝ.

ὁ διοικητὴς] Ὁ προκουράτωρ ὁ).
Ζῆτει διγ. κη'. καὶ τοῦ θ'. βιβλ. τίτλ. γ'. κεφ. δ'.
ἰδίῳ πράγματι ἔσται] Ζῆτει βιβλ. ζ'. τίτλ. ε'. κεφ.
νζ'. καὶ τὴν παραγραφῆν τοῦ Στεφάνου.

ἙΡΜΗΝΕΙΑ.

Λέγει ὁ Πλαῦτιος ὅτι πᾶσι ἤρεσαν τοῖς νομοκίς, τὸν κατὰ
μандάτον ἐναχθέντα καὶ καταδικασθέντα μὴ ἐνάγεται τῇ
ἰουδικαίῳ, πλὴν εἰ μὴ ὅρα in rem suam ἢ προκουρά-
τωρ, ἢ τὴν ἰουδικαίῳ σόλου μὴ ὁ) δεδομένην εἰδώς, τῇ δίκῃ
προσηγάγεν ἑαυτὸν, ἢ τὸ δικαστήριον ὑπεδέξατο. τὸ δὲ αὐ-
τὸ παραφυλάττεσθαι χρῆ, καὶ ἐνθα μὴ κατὰ μандάτον, ἀλλ'
ὡς δεφένωρ, τουτέστι, δίχα μандάτου τὴν ἰουδικαίῳ σόλου
δεδικώς, ὑπεδέξατο τὴν ἐναγωγήν. καὶ οὕτω γὰρ ἐνάγεται
τῇ ἰουδικαίῳ, ὥστε τὸ εἰρημένον ἐν τῷ κη'. διγ. ὅτι ἡ ἰουδι-
καίῳ δίδεται κατὰ τοῦ πρωτοτύπου, δηλοῦ, ὅτι κατὰ τοῦ
δεφένωρος δίδεται. πρὸς γὰρ δεφένωρα τοῦτο αὐτὸ ἀποδίδω-
σιν ἐκίσε ὁ Οὐλπιανός· καὶ τοῦτο οὐκ ἀπλῶς, ἀλλ' ἐνθα δίχα
μандάτου δεφένδεται, καὶ τὴν ἰουδικαίῳ σόλου πηρέσσε, κατὰ
τὸ ἐνταῦθα ἔργον. συνελόντα τούτων εἰπεῖν, ὁ μὲν δίχα μαν-
δάτου δεφένδεται, καὶ δεδικώς τὴν ἰουδικαίῳ σόλου, ἐνά-
γεται τῇ ἰουδικαίῳ· ὁ δὲ μετὰ τοῦ μандάτου δεφένδεται,
οὐκ ἐνάγεται τῇ ἰουδικαίῳ, πλὴν εἰ μὴ ἐκ τῶν ἐνταῦθα εἰρη-
μένων αἰτιῶν, ἢ κληρονομία τοῦ πρωτοτύπου γένηται, ὡς
ἔγνωσ ἐν τῷ λα'. διγ. ὁ).

L. 62. D. cod. ξα'. ὁ) Ὁ δοθεὶς ἐπὶ ἀπαιτήσῃ λεγάτου^{α)}, καλῶς
κινεῖ καὶ τὸ περὶ τῆς παραστάσεως ἤτοι φανερώσεως ὁ)
τῆς διαθήκης δικαστήριον.

ἙΡΜΗΝΕΙΑ.

Ὁ εἰς ἀπαιτήσῃ λεγάτου δοθεὶς προκουράτωρ οὐ μόνον
τὴν ἐπὶ τῷ λεγάτῳ ὁ) δύναται κινεῖν ἀγωγήν τὴν ἐξ τεσταμέν-
του, καὶ ὁ) ἢ ἔχουσιν οἱ λεγαταίῳ, καὶ τὴν ἐπὶ τῷ λεγά-
τῳ ἐν τινι ὁ) πράγματι κινουμένην in rem, τουτέστι, ἐνθα τὸ
λεγατεῦθεν πρᾶγμα τοῦ τεστατοῦ ἔστιν, ἀλλὰ καὶ τὸ δὲ
τάβουλις ἐξιβένδεις, κρύπτοτος τοῦ κληρονόμου τὴν διαθήκην.
καὶ διὰ τοῦτο, ἐὰν κέχηται τῷ δὲ τάβουλις ἐξιβένδεις, ἦρον
τῷ περὶ διαθήκης παραστάσεως ἰντερόδικτω, κατὰ τοῦ κληρονό-
μου ἐν δυνάμει κινεῖ, καὶ οὐκ ἀντίκειται αὐτῷ προκουρατωρῶ
παραγραφῇ, τοῦ κληρονόμου λέγοντος, ὅτι τοῦτο οὐκ ἐνετάλη.

q) Legerim cum Scheltinga: οὐ κωλύεται, κἂν διὰ πάντων. R. r) Cod. Faenel. *dedicendis*. s) Cod. Haenel. κεφ. η'.
θ. μ. ἰ). Quae nunc sequitur interpretationis pars verbis οἱ τὰ τῆς πόλεως incipiens, in Cod. Haen. inscribitur τοῦ ἀνωπι-
μου. t) Cap. 60. in Cod. Haen. inscribitur: *Idem*. u) μὴ in Cod. Coisl. deest. v) Fabr. et Cod. Coisl. τῇ δίκῃ προσήνεγκεν.
w) Hoc scholium in Cod. Haen. praemittitur: ὁ διοικητὴς: ὁ προκουράτωρ. Deest apud Ruhnkenium. x) μὴ omittitur in
Cod. Haen. Ruhnkenius restituit negationem, quae et in Cod. Leid. exciderat. y) Cod. Haen. λβ'. διγ. z) Cap. 61. in Cod.
Haen. inscribitur: *Pomponii*. a) Fabr. et Cod. Coisl. λεγάτου. b) Minus bene Basilica (Fabroti): καὶ τὸ περὶ διαθήκης
καὶ φανερώσεως. R. Cod. Coisl. ut Ruhn. c) Cod. Haen. λεγάτω. Sed non constanter haec scribendi ratio in eo servatur,
modo λεγάτου, modo λεγάτου scribitur. d) Copula καὶ delenda videtur. R. e) Perplacet egregia Scheltinga nostri conie-
ctura, λεγατεῦθεντι pro λεγάτῳ ἐν τινι. R.

agat, non repellitur exceptione. Transigere igitur non
potest; sed pacisci non prohibetur, etiamsi per pactum
omne debitum remittat, ut nosti ex fine dig. 12. tit. *de*
Pactis, ubi et differentiae ratio traditur. Quod autem
ibi dictum est, *decidendi causa*, ne accipias per antidia-
stolen. Nam quod proprie transactiones sequitur, Lex
nominavit. Et observa, neminem alterius nomine trans-
igere posse, nisi speciale de transactione mandatum
habeat.

transigere] Rationem reperies lib. II. tit. I. cap. II.
legens Stephani adnotationem ad eiusdem capituli indi-
cem. De eo, qui generaliter transigit, quaere lib. II.
tit. 2. cap. 8. Qui civitatis res administrant, de dubia
lite transigunt, non tamen id, quod indubitate debetur,
remittunt, ut lib. 2. Cod. tit. 4. const. 12.

LX. Procurator condemnatus non convenitur iu-
dicati actione, nisi in rem suam datus sit, aut obtu-
lerit se liti, cum sciret cautum non esse. Idem erit,
et si cum satisfactione se liti obtulerit.

SCHOLIUM.

Quaere dig. 28. et lib. 9. tit. 3. cap. 4.
in rem suam datus sit] Quaere lib. 7. tit. 5.
cap. 57. et Stephani adnotationem.

INTERPRETATIO.

Plautius ait: omnibus placuit Iurisconsultis, eum,
qui tanquam procurator conventus et damnatus est, non
debere conveniri iudicati actione, nisi in rem suam pro-
curator datus sit, aut, cum sciret de iudicato solvendo
cautum non esse, se liti obtulerit, vel iudicium susce-
perit. Idem observandum est, et si non tanquam pro-
curator, sed tanquam defensor, hoc est, sine mandato
iudicatum solvi satisdans, actionem susceperit. Sic
enim convenitur iudicati actione, ut, quod dictum est
dig. 28. iudicati actionem adversus principalem dari, signi-
ficat, eam adversus defensorem dari. Nam illud ad
defensorem ibi refert Ulpianus; neque id simpliciter,
sed si absque mandato defendit, et de iudicato solvendo
satisdedit, secundum Textum allegatum. Breviter igitur
sic habeto: qui sine mandato defendit, et iudicatum
solvi cavit, iudicati actione convenitur; qui cum man-
dato defendit, iudicati actione non convenitur, nisi ex
causis ibi enarratis, aut si principalis sui heres factus
sit, ut nosti ex dig. 31.

LXI. Ad legatum petendum procurator datus
recte utitur interdico de tabulis exhibendis.

INTERPRETATIO.

Procurator ad legatum petendum datus non solum
de legato actionem movere potest ex testamento, quam
habent legatarii, et illam, quae de legato in specie re-
licto in rem moveri solet, videlicet si species legata sit
testatoris propria, sed etiam de tabulis exhibendis, he-
rede testamentum supprimente. Ideo si utatur interdico
de tabulis exhibendis, adversus heredem cum effectu
agit; nec obstat ei procuratoria exceptio, herede di-
cente, quasi hoc ei non mandatum esset.

ξβ'.^{f)} Ἐάν ἐστιν ὁ διεδικιῶν με, καὶ πρὸ τῆς προκατάρξεως παρὼν ἐπιζήτῳ τὴν δίκην ὑποδέξασθαι, ἀκούομαι τῆς αἰτίας διαγιωσκομένης.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Παρείθη καὶ τὸ ξγ'. διγ. ὅπερ ἦν Μοδεστίνου ῥητόν.

ἙΡΜΗΝΕΙΑ.

Ἄμοιον^{κ)} διγ. κς'. ἀνάγνωθι καὶ τὸ ε'. διγ. τοῦ γ'. τίτλ. τοῦ λς'. βιβλ. ἔάν τις ἀπολιμπανόμενος τινὸς δεφένωσιν ἀναφανῆ, τουτέστιν, ὑπόσχηται δεφένδεύειν αὐτόν, καὶ τὴν ἰουδικάτων σόλου παρῶσχη, μήπω δὲ προκατάρξεως γενομένης ἐπαπέλθῃ ὁ πρωτότυπος, δυναται suo nomine τὴν ἐναγωγὴν ὑποδέξασθαι, καὶσα μὲν τοι κόρνιτα. τί γάρ, ὅτι ἀπορός ἐστιν, ὡς μὴ δύνασθαι τὸν ἀπορο λαβεῖν τι παρ' αὐτοῦ, ἢ καὶ ῥεῖ πουβλικαε καὶσα μέλλει ἐκδημεῖν; ἕτερον ἐστὶν ἐπὶ ἀπορος προκουράτωρα προβαλλομένου δυναται γὰρ αὐτός ἀδιαστίκτως μήπω γενομένης προκατάρξεως ἀμείβειν, καὶ ἢ δι' ἑαυτοῦ ἢ δι' ἑτέρου προκουράτωρος τὴν δίκην κινεῖν, ὡς ὁ Παῦλος ἐν τῷ ις'. διγ. φθίσας εἰδίωξεν.

ΤΟΤ ΑΝΩΝΥΜΟΤ.

Ἄτε μεταφέρεται εἰς τὸν πρωτότυπον ἡ δίκη, οὐκ ἐνέχονται οἱ παρὰ τοῦ δεφένωσος δοθέντες ἐγγυηταί, καὶ τὰ ἐνέχου, ὡς βιβλ. κ'. τίτλ. ε'. διγ. α'.

δίκην ὑποδέξασθαι] Ἰσως γὰρ ἠπόρησεν ὁ πρωτότυπος, ὡς διγ. ος'. ἀνάγνωθι καὶ τὸ ις'.

ξγ'.^{h)} Πιστομένων τῶν γραμμάτων τοῦ ἐνάγοντος, δι' ὧν ἐσήμανε τῷ ἐναγομένῳ, τίνα δέδωκεν ἐντολέαⁱ⁾, καὶ ποίῳ^{k)} πράγματι, καὶ ὅτι κύρια ἡγεῖται τὰ παρ' αὐτοῦ, τὴν ἱκανοδοσίαν οὐ δίδωσιν ὁ ἐντολεύς^{l)}. ἀλλὰ κἂν ὁ ἐνάγων αὐτὸν ἀποκινήσῃ, ἔρρωται τὰ δι' αὐτοῦ πραχθέντα.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

πιστομένων] Ζήτει βιβλ. μ^{m)} ε'. τίτλ. δ'. διγ. ι'.ⁿ⁾ καὶ βιβλ. β'. τοῦ κωδ. τίτλ. ιβ'. διατ. ις'. καὶ τοῦ παρόντος τίτλου διγ. ις'. ζήτει κεφ. οθ'. καὶ τὸν ἴνδικα τοῦ ε'. καὶ τοῦ ρι'. θέμα τελευταῖον.

καὶ ποίῳ πράγματι] Ζήτει βιβλ. ε'. τίτλ. τελευταῖον κεφ. ιβ'. θέμ. α'.

ἙΡΜΗΝΕΙΑ.

Ἐάν ὁ πρωτότυπος ἀπόνα^{o)} τὸν προκουράτωρα τὸν αὐτοῦ βούληται τῆς ratam rem ἱκανοδοσίας ἀπαλλάξαι τε καὶ ἐπικουφίσαι, γραμματα ἴδια στέλλειν ὀρεῖται πρὸς τὸν ἀντιδικὸν τὸν αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτῶν σημαίνειν, τίνα πρὸς αὐτὸν καὶ εἰς ποίαν αἰτίαν ἐποίησε προκουράτωρα, καὶ ὅτι κύριον ἡγεῖται τὸ πραττόμενον μετὰ αὐτοῦ. ἐπὶ τούτου γὰρ τοῦ θέματος δεχθέντων^{p)} αὐτοῦ τῶν γραμμάτων, τουτέστιν, εἰ ὁμολογήται αὐτοῦ εἶναι τὰ γραμματα, ὡσανεὶ παρόντος εἶναι προκουράτωρα^{q)} δοκεῖ ὁ παρὼν παρ' αὐτοῦ δεδομένος. ὡστε εἰ καὶ μετὰ ταῦτα μεταμελήθῃς μὴ^{r)} βούληθῇ αὐτὸν εἶναι προκουράτωρα, ὅμως τὸ δικαστήριον, ὅπερ προκουράτωρα ἐκίνησε, τότε^{s)} βεβαιὸν ἔχει. δοκεῖ γὰρ διὰ τῶν εἰρημένων γραμμάτων εἶναι προκουράτωρ, κἂν τὴν οἰκείαν μετὰ ταῦτα ἡμειψεν^{t)} βούλησιν ὁ πρωτότυπος. εἰκότως οὐδὲν ἐνεῦθεν γενήσεται πρόσχημα τῷ δεξαμένῳ τὰ γραμματα, καὶ τούτους πεισθέντι, καὶ ἐναχθέντι παρὰ τοῦ προκουράτωρος.

ΤΟΤ ΑΝΩΝΥΜΟΤ.

Πιστεως γραμματα οὐδαμῶς μένηται ἐν τοῖς διγέστοις, ἢ ἐν τοῖς ἰνστιτούτοις, εἰ μὴ ἐνταῦθα, καὶ βιβλ. κβ'. τίτλ. γ'. διγ. κθ'. καὶ βιβλ. λα'. διγ. γ'. πλατέως δὲ περὶ πιστοσεως διαλαμβάνει βιβλ. δ'. τοῦ κωδ. τίτλ. κ'. διατ. ιη'. καὶ κ'. καὶ ἐν τῇ ξη'. νεαρά. θέματι σκ'. καὶ ἐν τῇ περὶ ἐκκλητῶν με. θέματι ρος'.^{u)}

LXII. Si meo nomine defensor extitit, et ego ante litem contestatam praesens postulem litem suscipere, causa cognita audiendus sum. L. 64. D. III. 3.

SCHOLIUM.

Praetermissum est dig. 63. qui textus Modestini erat.

INTERPRETATIO.

Similiter dig. 56. Lege et dig. 5. tit. 3. lib. 36. Si quis absentis defensor extiterit, id est, eum defendere promiserit, de iudicato solvendo satisdans; potest principalis, lite nondum contestata reversus, suo nomine actionem suscipere, causa quidem cognita, Quid enim, si non solvendo sit, ut actor nihil ab eo consequi possit, aut rei publicae causa abfuturus sit? Aliud obtinet in actore, qui procuratorem constituit; hunc enim ante litem contestatam indistincte mutare potest, et vel per se ipsum, vel per alium procuratorem litem movere, ut Paulus supra dig. 16. docuit.

ANONYMI.

Iudicio in dominum translato, fideiussores a defensor dati non tenentur, nec pignora, quae dederunt, ut lib. 20. tit. 6. dig. 1.

litem suscipere] Forte enim principalis non solvendo fuit, ut dig. 76. Lege et dig. 16.

LXIII. Adprobatis actoris literis, quibus reo significavit, quem procuratorem dederit, et in qua causa, ratumque se habiturum, quod cum eo actum sit, procurator non satisfacit. Sed etsi actor eum removerit, tamen, quae per eum gesta sunt, rata erunt. L. 65. D. eod.

SCHOLIUM.

adprobatis] Quaere lib. 5. tit. 4. dig. 10. et lib. 2. Cod. tit. 12. const. 16. et huius tit. dig. 16. Quaere cap. 79. et indicem cap. 5. et cap. 110. them. ult.

in qua causa] Quaere lib. 5. tit. ult. cap. 12. them. 1.

INTERPRETATIO.

Si dominus absentem procuratorem suum satisfactione de rato liberare et relevare velit, literas suas ad adversarium mittere debet, iisque significare, quem adversus eum procuratorem et in quam causam fecerit, ratumque se habiturum, quod cum eo actum sit. Hoc enim casu literis eius adprobatis, id est, si constet, eius esse literas, velut praesentis procurator esse videtur, praesens ab eo datus. Itaque si postea poenitentia ductus istum procuratorem esse noluerit, tamen iudicium, quod tanquam procurator movit, ratum esse debet. Nam propter dictas literas procurator esse videtur, etiamsi dominus postea voluntatem suam mutavit. Merito igitur hinc nullum fit praeiudicium ei, qui literas accepit, iisque fidem habuit, et a procuratore conventus est.

ANONYMI.

Probatoriae literae plane non commemorantur in Digestis et Institutionibus, nisi hic, et lib. 22. tit. 3. dig. 29. et lib. 31. dig. 90. Uberius vero de fide instrumentorum tractatur lib. 4. Cod. tit. 21. const. 18. et 20. et in Novell. 68. them. 220. et in Novella de appellationibus 45. them. 176.

f) Cap. 62. in Cod. Haenel. inscribitur: *Idem. i. e. Modestinus*, cuius erat L. 63. D. hui. tit. in Basilicis praetermissa. g) Huius interpretationis initium referri debet ad L. 62. h. t. R. h) Cap. 63. in Cod. Haen. inscribitur: *Idem. i) Fabr. dicebat* διοικητήν ἢ τοι ἐντολέα. k) Fabr. et Cod. Coisl. in ποίῳ. l) Fabr. δίδωσιν ὁ διοικητής ἢ τοι ἐντολεύς. m) Cod. Haen. βιβλίων τῶν διγέστων. n) Cod. Haen. pro διγ. ι'. habet θ'. ι'. o) Sic etiam in L. 65. h. t. *Si procuratorem absentem dominus* etc. Georgius tamen Arnaldus Var. Coniect. Lib. I. cap. 19. p. 130. malebat: *Si procuratorem absens dominus*. Sed parum refert, utro modo legatur, cum de Legis sententia satis constat. R. p) Cod. Haen. δεχθέντος. Sed supra syllabam ος scriptum est ον. Malleum δεχθέντων. q) Cod. Haen. προκουράτωρος. Male. r) μὴ omittitur in Cod. Haen. Sed omnino retinendum est. s) Cod. Haen. τότε. Sed τότε praefendum. t) Cod. Haen. ἀμείψῃ. u) Haec verba θέματι σκ'. καὶ ἐν τῷ (leg. τῇ) περὶ ἐκκλητῶν με. (leg. μεθ'.) θέματι ρος'. addit Cod. Haen.

αὐτὸν ἀποκινήσῃ] Καὶ ὅτε ἐν ὑπομνήματι προβλη-
θῆ, ὡς βιβλ. β. τίτλ. νς. διγ. γ) α'.

L. 66. D. III. 3. ξδ'. w) 'Ο περωτώσας Πέτρον ἢ Παῦλον, ὃν ἀ-
τὸς θελήσῃ^x), ἐὰν τοῦ ἐντολέως γ) τὸν ἕνα ἀπαιτήσαν-
τος δεκτὸν ἀποδέξῃται, ἀναιρεῖ τὴν περωτώσιν.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἐν τῷ παρὰ γνώμῃ αὐτοῦ εἰσελθεῖν καὶ κινήσει προκου-
ρατώριον νόμον.

ἕνα ἀπαιτήσαντος] Τὸν Παῦλον τυχόν.
ἀποδέξῃται] Ἐπίδεκτον ἤχησατο. νόμι μὴ παρὰ γνώ-
μῃ αὐτοῦ κινήσει τὸν ἐντολέα. ζῆται βιβλ. . . τίτλ. γ'. κεφ. ζ'.

ἙΡΜΗΝΕΙΑ.

Ἐὶ γὰρ μὴ τοῦτο ἤτις συνεφώνησεν, ὁ ὅσιος εἶχεν ἀντὶν
ἐπιλογὴν, ὡς ἰσοπ. τίτλ. δ'. καὶ βιβλ. τοῦ ἐξῆς τίτλ. δ'. διγ.
ζ. z) καὶ βιβλ. γ'. τίτλ. δ'. διγ. ι'.

δεκτὸν ἀποδέξῃται] Ἡ γὰρ ἑατοναβιτίων ἀνωθεν
κροῦ τὸ ἀχρηστὸς γεγονός, ὡς διγ. κς. καὶ βιβλ. ε'. τίτλ. α'.
διγ. νς. καὶ χωρὰ τῆ μανδάτου, ὡς βιβλ. ν'. τίτλ. ιζ'. διγ. νθ'. a)
καὶ ὄνα. προβαίνειται δὲ ὁ κανὼν, τίτλ. β'. τοῦτου τοῦ βι-
βλίον διγ. γ'. καὶ βιβλ. α'. τίτλ. ις'. διγ. δ'. b).

ἀναιρεῖ] Κὰν γὰρ μὴ ἐξ ἀρχῆς κατηρέχθη τὸ πρᾶγμα
εἰς δικαστήριον, ὅμως διὰ τῆς ἑατοναβιτίωνος κατηνέχθηται
δοκεῖ, καὶ τὴν ἐπερωτώσιν διαπαντῆ.

L. 68. D. eod. ξε'. c) 'Οπερ ὁ διοικητὴς ἐν τοῖς πράγμασι τοῦ δε-
σπότου περωτώσει, μὴ κωλυούσης αὐτὸν τῆς ἐντολῆς d),
ἄκοντος αὐτοῦ ὁ δεσπότης e) ἀπαιτεῖν οὐ^f) δύναται.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Παρεῖθη τὸ ξς. διγ.

ἙΡΜΗΝΕΙΑ.

Ἐνετελέσθη τῶν διοικήσῃ τὰ ἡμέτερα πράγματα, καὶ ἐποίη-
σα αὐτὸν γενικὸν προκουράτωρα. οὗτος δύναται τοὺς χρεω-
στὰς τοὺς ἐμοὺς ἐπερωτᾶν, καὶ νοβατενεὺν τὰς ἀγωγὰς, εἰ μὴ
ἄρα ἔχει βούλησιν ἐναντιομενῆν αὐτῷ τοῦ ἐντελεμένου. ἐν
ὧ δε, μὴ ἐναντιομενῆς αὐτῷ τῆς βουλῆσεως, ἐπερωτᾶ καὶ
ἐνοβατενευσεν, οὐ δύναται κινεῖν ὁ δεσπότης ἦτοι ὁ πρωτοπυπος
παρὰ γνώμῃ αὐτοῦ. σημειῶσαι οὖν αὐτό, διὰ τὸ ἀδιαστί-
κτως κείμενον ἐν τῷ νη. διγ.

L. 69. D. eod. ξς'. s) 'Ο δεσπότης ἐπὶ τῷ ἐναγθῆναι ἐντολέα δύ-
ναται παρεῖναι ἢ καὶ συνηγορεῖν τῇ ἰδίᾳ δίκῃ h).

L. 71. D. eod. ξζ'. i) Τὴν αἰτίαν τῆς οὐκείας ἀπολείψεως δύναται
λέγειν ὁ ἐναγόμενος διὰ ἐντολέως k).

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Παρεῖθη καὶ τὸ ο'. διγ. l).

ἙΡΜΗΝΕΙΑ.

Δύναται τις τῆς ἰδίας ἀπουσίας διὰ προκουράτωρος λόγον
διδόναι, εἰ μὴ τοῦ ἀντιδικῶν ὀχλοῦντος μετὰ τὰ ἐδικτα ἀπόντα
αὐτὸν καταδικάσει ὁ ἄρχων, ἢ καὶ εἰς νόμῃ πέμψει τῶν προ-
γμάτων αὐτοῦ.

eum removerit] Et si apud acta constitutus est
ut lib. 2.

LXIV. Qui Petrum aut Paulum, utrum eorum
ipse volet, stipulatus est, si, quod procurator alterum
petiit, ratum habeat, stipulationem exstinguit.

SCHOLIUM.

Dum ex sententia eius agit procuratorio nomine.

alterum petiit] Forte Paulum,
adprobet] ratum habeat. Intellige, non contra
eius sententiam agere procuratorem. Quaere lib. . . tit. 3.
cap. 60.

INTERPRETATIO.

Si enim id nominatim haud expressit, reus habet
electionem, ut Inst. tit. 4. et sequenti lib. tit. 4. dig. 7.
et lib. 13. tit. 4. dig. 10.

ratum habet] Nam ratihabitio inutiliter gesta
retro confirmat, ut dig. 27. et lib. 5. tit. 1. dig. 56. et lo-
cus est mandati actioni, ut lib. 50. tit. 17. dig. 59. et 151.
Exceptio ab hac regula est tit. 2. huius lib. dig. 13. et
lib. 1. tit. 16. dig. 4.

exstinguit] Licet enim initio res in iudicium non
deducta sit, tamen per ratihabitionem deducta videtur,
et stipulationem consumit.

LXV. Quod procurator in rebus domini, mandato
non refragante, stipulatus fuerit, eo invito dominus
petere non potest.

SCHOLIUM.

Praetermissum est dig. 67.

INTERPRETATIO.

Negotiorum meorum administrationem alicui mandavi,
eumque omnium rerum procuratorem feci. Is potest a
debitoribus meis stipulari, et actiones novare, nisi do-
mini voluntatem sibi contrariam habeat. In qua re au-
tem, non refragante domini voluntate, stipulatus est, et
novavit, dominus vel principalis invito eo petere non
potest. Hoc igitur observa, quia indistincte dictum est
dig. 58.

LXVI. Qui ad litem suscipiendam procuratorem
dedit, causae suae adesse potest, vel postulare.

LXVII. Reus absentiae suae causas per procura-
torem reddere potest.

SCHOLIUM.

Praetermissum quoque est dig. 70.

INTERPRETATIO.

Potest quis absentiae suae causas per procuratorem
reddere, nisi magistratus, instante et urgente adversa-
rio, post edicta eum condemnet, aut adversarium in
bonorum eius possessionem mittat.

v) Lege διατ. α'. Videtur enim citare constitutionem, quam infra Thalelaeus laudat, sed quae in Codice nostro desi-
deratur. R. w) Cap. 64. in Cod. Haen. inscribitur: *Papianu*. x) Cod. Coisl. ὃν ἐν αὐτὸς ἐθελήσῃ. y) Fabr. τοῦ διοι-
κητοῦ ἦτοι τοῦ ἐντολέως. z) Cod. Haen. διγ. β'. a) Cod. Haen. διγ. νς. et statim addit: καὶ χωρὰ τῆ μανδάτου, ὡς βιβλ. ν'.
τίτλ. ιζ'. διγ. νθ'. Haec recte se habent et addita a me textui sunt. Ruhnkenius, καὶ βιβλ. ε'. τίτλ. α'. διγ. νθ'. Recte
reposit Cod. Haenel. διγ. νς'. Loci ceterum e tit. 17. lib. 50. Digestorum laudati in editionibus nostris sunt L. 60. et
152. D. 50. 17. b) Post διγ. δ'. Cod. Haenel. addit: τοῦ βιβλίον τοῦ α'. c) Cap. 65. in Cod. Haen. inscribitur: *Idem*. i. e.
Papinianus. In margine legitur: ἀνάγνωθι διγ. νη. d) Cod. Coisl. addit: ἦτοι προτροπῆς. e) Fabr. et Cod. Coisl. ἀπαιτεῖν
ὁ δεσπότης. f) In L. 68. h. t. deest negatio; quam tamen *Cuiacius* ad Papin. Respons. T. I. Opp. Postum. p. 92. ex *Basi-*
licis restituendam esse contendit. *Cuiacii* sententiam refutare aggressus est *Merillius* Variant. ex *Cuiac*. Lib. I. cap. 9. sed
leviort, quod aiunt, brachio; solidius rem egit *Osius Aurelius* Dispunct. IX. p. 717. Tom. III. Thes. Jur. Civ. quem vide. R.
Sed recte negationem cum *Cuiacio* tuerent *Iensius* *Strictur*. pag. 12. et inprimis *Muehlenbruch* über die Cession der For-
derungsrechte. §. 14. p. 126. g) Cap. 66. in Cod. Haenel. inscribitur: *Paulu*; apud Fabr. *Uaül*. h) Sic etiam Cod. Coisl.
et Haen. Sed Fabr. δύναται παρεῖναι τῇ ἰδίᾳ δίκῃ, omissis verbis ἢ καὶ συνηγορεῖν. i) Cap. 67. in Cod. Haen. inscribitur:
Paulu. k) Fabr. διὰ διοικητοῦ ἦτοι ἐντολέως. l) Post ο'. διγ. in Cod. Haen. additur: κεφ. λγ'. θεμ. γ'.

ΤΟΤ ΑΝΩΝΥΜΟΤ.

Ἀνάγνωθι διγ. λζ. ^{μ)} καὶ βιβλ. μθ. τίτλ. α'. διγ. ιγ'.

ξη'. ^{ν)} Οὐκ αἰεὶ διὰ ἐντολέως ^{ο)} ἀγωγή προσπορίζεται ἡμῖν, ἀλλὰ φυλάττεται ὡς ὅταν εἰσω τοῦ νομίμου χρόνου ἐνάγωσιν, ἢ καινοτομίαν κολύσωσι· φυλάττονται γὰρ ἡμῖν τὸ περὶ τῆς ^{ρ)} βίας ἢ τοῦ ^{σ)} λάθρα δικαστηρίων.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Δι' ἐλευθέρου ^{τ)} γὰρ προσώπου ἀγωγή ἐτέρω ^{υ)} οὐ προσπορίζεται.

ὡς ὅταν εἴσω] Ὅμοιον βιβλ. κβ. τίτλ. α'. διγ. κβ'.

ἙΡΜΗΝΕΙΑ.

Διὰ προκουράτωρος οὐκ αἰεὶ μὲν κτώμεθα ἀγωγήν, φυλάττομεν δὲ τὴν ἡδὴ πρότερον ἀρμύσασαν ἡμῖν ἀγωγήν. καλῶς τὸ οὐκ αἰεὶ διαιτῶν γὰρ ὁ προκουράτωρ ὀνομασι τοῦ πρωτοτύπου, προσπορίζει αὐτῷ οὐ μόνον τὸν διαιτητικὸν κωδικτικόν, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν ἐνεχυρῶν ^{ι)} ἀγωγήν ἢ τὴν ὑποθηκαρίαν ^{κ)}, καὶ αὐτὸ τὸ δίκαιον τῶν ἐνεχυρῶν, καὶ τὴν ἐντεῦθεν παρακαταξέσει, ὡς ἀνηκεῖται βιβλ. δ. τοῦ κώδ. τίτλ. κζ. διατ. β. ^{λ)}. οὐκ αἰεὶ μὲν οὖν, ὡς εἴρηται, κτώμεθα διὰ προκουράτωρος ἀγωγήν· τὴν μὲντοι ἀρμύσασαν μοι ἀγωγήν τεμποράμιαν ὁ προκουράτωρ περιπεποιθεὶς διὰ προκαταξέσεως, εἰ δὲ καὶ κολύσει τινὰ καινοτομῶντα ὁ ἐμὸς προκουράτωρ, φυλάττεται μοι καὶ οὕτως τὸ quod vi aut clam interdictum, οὐκ εἶπον, προσπορίζεται· οὗτος γὰρ οὐκ ἔστι προσπορισμός. εἰ δὲ μὴ προσπορίζει μοι τὸ quod vi aut clam interdictum, ἀλλὰ καὶ φυλάττει μοι μόνον τὸ ἀρχαῖον δίκαιον. τὸ γὰρ ἀρχαῖον δίκαιον ἔστιν, ἵνα μείνῃ ὁ τόπος ἐπὶ στήματος. ὥστε τὸ ἀρχαῖον μᾶλλον φυλάττει μοι δίκαιον, καὶ οὐ δοκεῖ προσπορίζεσθαι τὸ ^{μ)} ἐντεῦθεν. καὶ διὰ γὰρ παραγγελίας ἔχω τὸ quod vi aut clam. τίς δὲ ἡ διαφορὰ; ὅτι διὰ τούτου τοῦ ἐντεῦθεν, παραγγελίας μὲν μὴ γενομένης, μόνον τὰ κατὰ καινοτομίαν οἰκοδομηθέντα καταλύεται· γενομένης δὲ παραγγελίας, πάντα τὰ μετὰ ταῦτα, εἰ καὶ μὴ καινοτομία γένηται, καταλύει ἀνάγκη, πλὴν ἑμισσίονος αἰτηθείσης ^{ν)} γένηται.

ΤΟΤ ΑΝΩΝΥΜΟΤ ^{ρ)}.

Τὸ οὐκ αἰεὶ διὰ τὸν διαιτητικὸν καὶ τὴν ὑποθηκαρίαν, ὡς βιβλίον δ. τοῦ κώδικος τίτλ. κζ. διατ. β'.

ξθ'. ^{ζ)} Ἐὰν κινῶντος ἐντολέως ^{α)} ἔτοιμος ἔστιν ὁ ἐναγόμενος καταβαλεῖν πρὸ τῆς προκατάξεως, κτελεῖται τὸ ἀρχαῖον ἀποκρίθεται τὰ χρήματα ἐν καιρῷ· τοῦτο γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν ὀφρακτικῶν γίνεται χρημάτων. μετὰ δὲ προκατάξιν τοῦ ὀφρακτικῶν τοῦ δικαστοῦ τὸ πᾶν ἤσθηται.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Βιβλίον ζ. τίτλ. ε'. ἀνάγνωθι βιβλ. ε'. τίτλ. α'. διγ. κα'. ^{β)} Ἀνάγνωθι βιβλ. δ. τίτλ. δ. ^{ε)} διγ. ζ. καὶ βιβλ. κβ. τίτλ. α'. διγ. κα'.

ὀφρακτικῶν] Ὅταν ὁ νέος οὐκ ἔχει προκουράτωρα, γίνεται χρημάτων] Ἐτοιμος δὲ εἶμι καταβαλεῖν ταῦτα.

ἙΡΜΗΝΕΙΑ.

Ἐὰν προκατάξιν μὴ γενομένης ἔτοιμος ἔχει καταβαλεῖν ὁ νέος τῷ προκουράτῳ τοῦ ἀκτοῦ τοῦ χρέος, ὁ δὲ προκουράτωρ κινήσει βουλεύεται κατ' αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἐντεταλμένου, καὶ ἐντεῦθεν μὴ δύνηται τὸ χρέος λαβεῖν, τί γίνεσθαι χρή; τὸ γὰρ εὐγνώμονοντα τὸν νέον ἀναγκάζεσθαι δίκην εἰπεῖν, ἀδικον ἂν εἴη, μηδὲν ἕτερον ἐγκαλοῦμενον, ἢ ὅτι παρόντι τῷ πρωτοτύπῳ ἀκτοῦ, καὶ ταῦτα δυνάμενος, καὶ εὐχέριαν ἔχων καταβαλεῖν, οὐ κατέβαλε. τότε γὰρ ἠδυνάτο αὐτῷ τις ἐπι-

^{μ)} Cod. Haen. διγ. λγ'. ^{ν)} Cap. 68. in Cod. Haen. inscribitur: *Paulu.* ^{ο)} Fabr. διὰ διοικητῶν. ^{ρ)} τῆς in Cod. Coisl. et apud Fabr. deest. ^{σ)} Cod. Coisl. τὸ λάθρα. ^{τ)} Cod. Haen. δι' ἐλευθερίας. ^{υ)} Cod. Haen. ἕτερον. ^{φ)} Cod. Haen. ἐνεχθέντων χύρων. Sub syllaba *χθέντων* lineola est. ^{χ)} Cod. Haenel. ὑποθηκαρίαν. In margine legitur: *τὴν πινερατικὴν.* ^{ψ)} Cod. Haen. διατ. γ'. ^{ω)} Cod. Haen. τόν. ^{ξ)} Cod. Haen. αἰτηθείς. ^{η)} Hanc Anonymi interpretationem, quae apud Ruhnkenium deest, exhibet Cod. Haen. ^{ζ)} Cap. 69. in Cod. Haen. inscribitur: *Paulu.* ^{α)} Cod. Haen. ἐναγόμενος. Lineola est sub syllaba *πό.* ^{β)} Hoc scholium, quod deest apud Ruhnkenium, addit Cod. Haen. ^{γ)} Verbis βιβλ. δ. τίτλ. δ. superscriptum in Cod. Haen. est locus Basilicorum congruus: ἦτοι βιβλ. ε'. τίτλ. δ'.

ANONYMI.

Lege dig. 36. et lib. 48. tit. 1. dig. 13.

LXVIII. Per Procuratorem non semper nobis ^{L. 72.} actio acquiritur, sed conservatur, veluti si intra ^{D. III. 3.} legitimum tempus reum conveniat, aut novum opus fieri prohibeat: conservat enim nobis interdictum *quod vi aut clam.*

SCHOLIUM.

Nam per liberam personam actio alteri non acquiritur.

veluti si intra] Similiter lib. 22. tit. 1. dig. 22.

INTERPRETATIO.

Per procuratorem non semper acquirimus actionem, sed conservamus eam, quae nobis ante iam competebat. Recte dicitur, *non semper.* Nam procurator domini nomine pecuniam credens, acquirit ei non solum debiti conditionem, sed et pignorum persecutionem, et ipsum ius pignoris, et inde oriundam retentionem, ut traditum est lib. 4. Cod. tit. 27. const. 2. Non semper igitur, uti diximus, actionem nobis per procuratorem acquirimus: sed actionem temporalem, quae nobis competit, procurator per litis contestationem perpetuat. Quodsi procurator meus aliquem prohibuerit novum opus facere, etiam sic mihi conservatur interdictum *quod vi aut clam.* Non dixi, *acquiritur*: haec enim non est acquisitio. Si vero mihi non acquirit interdictum *quod vi aut clam,* conservat mihi tantum ius vetus. Nam vetus ius est, ut locus eodem statu maneat. Itaque pristinum ius potius mihi conservat, nec videtur acquirere interdictum. Nam et sine nuntiatione interdictum *quod vi aut clam* habeo. Quae vero est differentia? Per hoc interdictum, si non facta est nuntiatio, solum novum opus tollitur; sed facta nuntiatione, omnia post eam aedificata, licet novum opus factum non sit, destrui necesse est, nisi pentibus remissio fiat.

ANONYMI.

Illud *non semper* propter conditionem certi ex mutuo et hypothecariam actionem, ut lib. 4. Cod. tit. 27. const. 2.

LXIX. Si agente procuratore reus paratus sit ^{L. 73.} pecuniam solvere ante litem contestatam, iussu Prae- ^{D. cod.} sidis pecunia in aede sacra deponitur: hoc enim et in pupillaribus fit pecuniis. Post litem autem contestatam hoc omne ex officio iudicis pendet.

SCHOLIUM.

Lib. 7. tit. 5. Lege lib. 5 tit. 1. dig. 21.

Lege lib. 4. tit. 4. dig. 7. et lib. 22. tit. 1. dig. 21.

pupillaribus] Si pupillus non habeat procuratorem.

fit pecuniis] Si paratus sim solvere.

INTERPRETATIO.

Si reus ante litem contestatam paratus sit actoris procuratori debitum solvere, procurator vero contra eam ex mandato agere velit, neque adeo pecuniam accipere sustineat, quid fieri oportet? Nam iniquum esset, reum, hominem probum, cogi causam dicere, qui nihil aliud commisit, quam quod praesenti domino actori, cum posset, et solvendi facultatem haberet, pecuniam non solvit. Illud enim quis in eo culpae posset. Quid vero,

μέμφεσθαι. Τί δέ, τότε μετὰ χεῖρας οὐκ ἔχων, νῦν δὲ εὐπορήσας, βούλεται τῷ προκουράτωρι καταβάλλειν, καὶ ὁ προκουράτωρ οὐκ ἀνέχεται δεχέσθαι, μὴ ἅμα δίκαιον εἶναι, αὐτὸν προτείνοντα τὸ χρέος ἐνάγεσθαι, ἕως καὶ ἀτιμοποιῶ ἀγωγῇ; τί οὖν; ἵνα μὴ τὴν περὶ τούτου μὴνῶν μὲν ζήτησιν, συμβούλευσον αὐτῷ τῷ ἔρω, ἐναποθέσθαι αὐτὰ ἐν ἱερῷ κατὰ κέλευσον τοῦ ἀρχοντος. ταῦτα πρὸ προκατάρξεως μετὰ γὰρ προκαταρξίν οφφικίῳ τοῦ δικαστοῦ ταῦτα πάντα κρίνεται. σημεῖωσαι δὲ τοῦτο, ὅτι ὁ πούπιλλος δεβίτω δύναιται κατὰ κέλευσον τοῦ ἀρχοντος ἀποθέσθαι τὸ χρέος ἐν ἱερῷ. τούτων γὰρ τὸν τρόπον ἐλευθεροῦται τῆς ἀγωγῆς.

ΤΟΥ ΑΝΩΝΥΜΟΥ.

Ἐπόθου τὴν δίκην οἱ μόνος ἐρετέταλτο. διὸ οὐ καλῶς αὐτῷ καταβάλλεται, ὡς βιβλ. β. τίτλ. δ. διγ. ιγ'.

L. 74. D. III. 3. ο'. δ) Ὁ ἐνάγων ἦτοι σύνδικος τῆς πόλεως οὐ δύναται προῶγμα πολιτικὸν κινεῖν διὰ ἐντολέως.

ἙΡΜΗΝΕΙΑ.

Οὔτε ὁ τῆς πόλεως ἄκτωρ ἦτοι σύνδικος δύναιται ἐπεὶ τῆς πόλεως προβάλλεσθαι προκουράτωρα.

Ἐρώτησις· ἄρα δὲ οὔτε ἐπίτροπος, οὔτε κουράτωρ δύναται προβάλλεσθαι προκουράτωρα;

ΣΤΕΦΑΝΟΥ.

Οὔτε κουράτωρ, οὔτε ἐπίτροπος δίδονται δύναιται προκουράτωρα ἐπὶ τῇ δίκῃ τῶν ὀφειλῶν, ἀλλὰ μόνον ἄκτωρα καθιστῶσιν. ὁ δὲ πούπιλλος καὶ ὁ νέος φύσεως ἐκατέρως, ταῦτο μὲν ἐνάγοντες, τοῦτο δὲ καὶ ἐναγόμενοι, παρόντων τῶν κηδεμόνων, δύναιται δίδονται προκουράτωρα. καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ἐπίτροποι καὶ οἱ κουράτωρες κατὰ μίμησιν τῶν προκουράτῶρων μετὰ προκατάρξιν, ἐτέρῳ δύναιται τὴν καταρχθεῖσαν ἐντέλλεσθαι δίκην, ὡς ἀνέρεται βιβλ. β. τοῦ κώδ. τίτλ. ιβ'. διατ. ια'. ε').

ΚΥΡΙΛΛΟΥ.

Οὔτε ὁ σύνδικος τῆς πόλεως καλῶς δίδωσι προκουράτωρα.

ΤΟΥ ΑΝΩΝΥΜΟΥ.

Πρὶν ἢ προκατάρξεται, διὰ τὴν ἡ. καὶ κβ'. καὶ κγ'. διατ. τοῦ ιβ'. τίτλου τοῦ β'. βιβλίου τοῦ κώδικος. ὁ δὲ διοικῆσιν ἐπιτροπείας, καὶ πρὶν ἢ ἀρξεται, δύναιται ἄλλῳ μετεντέλλεσθαι, ὡς βιβλ. ιζ'. τίτλ. α'. διγ. η'.

L. 75. D. eod. αα'. f) Διεδικῶν ε) τις τὸν ἀγοραστὴν ἐναγόμενον περὶ τοῦ πράγματος, προέτρεπε τὸν πρῶτον διεδικεῖν, καλῶς ἐπιζητεῖ παρ' αὐτοῦ τὴν ἱκανοδοσίαν ὁ πρῶτος, μήποτε δοθῆ μὲν τὸ πρῶγμα τῷ ἐνάγοντι, ἐλθὼν δὲ ὁ ἀγοραστής ἀποσπᾶσθαι αὐτό, καὶ ἀναγκασθῆ πάλιν ὁ πρῶτος διεδικεῖν.

ἙΡΜΗΝΕΙΑ ἠ).

Ὁ ἀγοραστής ἐν νομῇ γενόμενος τοῦ πρῶτος ἀγροῦ αὐτῷ, τούτεστιν, παραλαβὼν τὴν τούτου νομῆν, ἀπελείφθη, καὶ ἐξελεθῶν ἠ) τις ἐξεδικεῖ τούτον αὐτὸν τὸν ἀγρὸν. ὁ δὲ τοῦ ἀπολιμπανόμενου προκουράτωρ λόγους ἐκάνησε πρὸς τὸν πρῶτον τοῦ ἀγροῦ, ἐλθεῖν καὶ δεφενδεῦσαι τὸν ἀγοραστὴν ἐνδικουμένου τοῦ ἀγροῦ. ὁ πρῶτος ἀπῆτει τὸν προκουράτωρα ratam rem emtorem habiturum ἡ). τὸ ζητούμενον, εἰ καλῶς αὐτὸ ἀπαιτεῖ; καὶ ἀπεκρίνατο ὁ Ιουλιανὸς, λέγων, ὅτι καὶ πάντων ἐὰν γὰρ, φησὶ, μὴ λάβῃ τὴν ratam rem, καὶ συμβῆ αὐτὸν ἠτηθέντα, ὡς ἠ) εἰκός, ἀποκαταστήσαι τῷ νικῆσαντι ἢ) τὸν ἀγρὸν, ἐπανερχομένου τοῦ ἀγοραστοῦ καὶ πειρωμένου τὸν ἀγρὸν ἐνικῆσαι παρὰ τοῦ νικῆσαντος, καὶ ἀναπαλαῖσαι τὸ γεγονός, ἀναγκάζεται ὁ πρῶτος, δεφενδεύσας δηλαδὴ τὸν ἀπολιμπανόμενον ἀγοραστὴν, αὐτὸς στραφῆναι καὶ δεφενδεῦσαι τὸν κινή-

si tunc pecuniam non ad manum habens, postea copiam nactus, procuratori solvere velit, nec procurator accipere sustineat? An aequum est, eum, cum pecuniam offerat, cogi iudicium accipere, si et forte famosa sit actio? Quid igitur? Ne quaestionem hac de re longius extendam, consulendum est reo, ut pecuniam ex iussu Praesidis in sacra aede deponat. Hoc ante litem contestatam; si lis contestata est, illud omne officio iudicis dirimendum est. Observes autem, pupillum debitorem ex Praesidis iussu pecuniam in aede sacra deponere. Nam hoc modo liberatur actione.

ANONYMI.

Suppone litem ei soli mandatam esse. Ideo non recte ipsi solvitur, ut lib. 2. tit. 4. dig. 13.

LXX. Actor civitatis vel Syndicus negotium publicum per procuratorem agere non potest.

INTERPRETATIO.

Neque civitatis actor vel Syndicus in civitatis rem procuratorem constituere potest.

Interrogatio: an neque tutor vel curator procuratorem dare potest?

STEPHANI.

Neque tutor neque curator in pupillorum lite procuratorem facere possunt, sed solum actorem constituunt. Pupillus autem et adolescens, utriusque sexus, tam ad agendum, quam ad defendendum, tutore seu curatore interveniente, procuratorem dare possunt. Ipsi etiam tutores et curatores post litem contestationem a se factam, ad exemplum procuratorum, qui litem contestati sunt, procuratores dare possunt, sicut traditum est lib. 2. Cod. tit. 12. const. 11.

CYRILLI.

Neque Syndicus civitatis recte ordinat procuratorem.

ANONYMI.

Priusquam litem contestatus sit, per const. 8. 22. et 23. tit. 12. lib. 2. Cod. Is vero, cui administratio mandata est, etiam ante litem contestationem, alteri mandare potest, ut lib. 17. tit. 1. dig. 8.

LXXI. Si quis cum emtorem defenderet, cui de re emta controversia mota erat, postularit a venditore, ut ab eo defenderetur, recte venditor desiderat sibi caveri, emtorem rem ratam habiturum; ne si forte rem actori restituat, reversus autem emtor eandem repetat, rursus venditor defendere cogatur.

INTERPRETATIO.

Emtor in possessione factus agri sibi venditi, id est, illius possessionem adeptus, peregre abiit; et veniens quidam vindicabat hunc eundem agrum. Sed absentis procurator appellabat venditorem agri, ut veniret, et emtorem agri, qui vindicabatur, defenderet. Venditor exigebat a procuratore cautionem, ratam rem emtorem habiturum. Quaestio est, num recte hoc exigat? Et respondit Iulianus, dicens, quam maxime. Si enim, inquit, non acceperit cautionem ratam rem, et evenerit, ut victus, quod fieri potest, victori agrum restitueret, redeunte emtore ac tentante agrum revindicare a victore, et quod factum est rescindere; cogitur venditor, qui scilicet absentem defenderat emtorem, se denuo convertere et defendere petitorem agri ac victorem, ut qui cautio-

d) Cap. 70. in Cod. Haenel. inscribitur: *Ulpianu*. e) Cod. Haenel. pro διατ. ια'. habet: ἐν τῇ ι'. τοῦ τίτλου διατάξει. f) Cap. 71. in Cod. Haen. inscribitur: *Ulpianu*. In editionibus nostris praefigitur nomen Iuliani. g) Sic etiam Syn. Basil. Lib. VIII. p. 105. Basilica Fabroti, εἰ ἐδικῶν. R. Codd. Coisl. et Haen. διεδικῶν. h) Hanc interpretationem, in qua Theophili fit mentio, a me suppeditatam inter Theophili fragmenta p. 945. retulit Guil. Otto Reitzius, cuius etiam accuratam versionem hic retinui. R. Reitzius notulat etiam subiecti criticas. i) Reitzius malebat simplex ἐλθὼν. Gavellus ibidem coniciebat, ἐξῆς ἐλθὼν. Legendum ἐπελθὼν. R. k) Cod. Haen. *habitorum*. Ita etiam paulo post. l) Cod. Haen. ὡς ὦ. Lineola est sub ὦ. m) Reitzius coniecit κινήσαντες. *actōri*, quum millies haec verba confundantur. Sed necessaria non est huiusmodi emendatio.

σαντα περί του ἀγροῦ καὶ κηρήσαντα, οἷα δεδωκώς αὐτῷ τὴν ratam rem dominum habiturum, ὅτε τὸν ἀγρὸν ἐδεφένδυσεν. οἷδας γὰρ μαθὼν ἐκ τοῦ μ. διγ. ὅτιπας ἀλιεγόμεναι τὴν rem ὑποδεχομένους ἀναγκάζεται διδοῖναι πρὸς τὴν ἰουδικαίον σόλου καὶ τὴν ratam rem. καλῶς οὖν εἴρηται, ὅτι τὴν ratam rem ἀπαιτεῖ ὁ πρῶτος τὸν τοῦ ἀγοραστοῦ προκοινοῦσθαι ἐτέρῳ^{η)} λόγῳ, ὅτι ἐκτικωμένον τοῦ ἀγροῦ κατεχεται τῇ ἐξ ἔμπτο, ἢ τῇ ἀπὸ τῆς δούπλης ἐκ στιπουλάτου. Θεοφίλος μέντοι ὁ μακροῦς τὸ rursus defendere πρὸς αὐτὸν ἐνόησε τὸν ἀγοραστὴν, εἰπὼν, ἵνα μὴ τοῦ ἀγοραστοῦ ἐπαλιόντος καὶ βουλομένου τὸν ἀγρὸν ἐκ τοῦ ἐκτικωμένου ἐκδικησῶν καὶ ἀναλαβεῖν, ἀναγκασθῆ ὁ πρῶτος πάλιν αὐτὸν δεφένδυσαι, τουτέστι, δικαιολογίαν αὐτοῦ κινεῖντος χορηγήσαι, καὶ ἐπὶ ἀπτορος ἐχρησάτω τῇ δεφενσίῳ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ.

Ὁ τὸν ἀγοραστὴν δεφένδυσαν ἐναγόμενον τὴν in rem, εἰν ἀπαιτεῖ τὸν πρῶτον δεφένδυσαι αὐτὸν, καλῶς ἀπαιτεῖται ἐξ αὐτοῦ τὴν ratam rem, ἵνα μὴ μετὰ καταδίηνην ἐπαλιὸν ἀγοραστῆς ἀνατρέψῃ τὰ γινόμενα.

οβ'. Ἐάν τοῦ διεκδικητοῦ δεδωκός τὰ ἱκανά ἀπορήσῃ πρὸ τῆς προκατάρξεως ὁ ἐναγόμενος, καὶ διὰ τοῦτο παραιτεῖται^{ο)} τὴν δίκην ὁ διεκδικητῆς^{π)}, ἀπαιτοῦνται οἱ ἐγγνηταὶ αὐτοῦ, καὶ ὅσον παράσχωσιν ἀπαιτοῦσιν αὐτόν.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ζήτει τὸ τέλος τοῦ μγ'. κεφαλαίου. ὁ Κύριλλος· κομμυτεύεται ἢ ἰουδικαίον σόλου. ἀνάγνωθι διγ. μγ'. μδ. καὶ με. ε')

ἙΡΜΗΝΕΙΑ.

Τίτιος τις ὑπέχεε τὸ τινα δεφένδυσαν, καὶ δέδωκεν ἱκανά, μήτω δὲ προκατάρξεως γενομένης, ἀπτορος ὁ ἕως ἐγένετο, καὶ διὰ τοῦτο Τίτιος ὑποσχομένος αὐτὸν δεφένδυσαν, καὶ δούς τὰ ἱκανά, παρητήσατο, λέγων μὴ χορηγῶν διδοῦσθαι κατ' αὐτοῦ δικαστήριον^{η)}, ἀπτορον πρὸ προκατάρξεως γενομένου τοῦ ἕτου. ζῆτὸ μαθεῖν, εἰ χορῆ αὐτῷ παραχωρήσει τὴν ἐναγωγὴν· λέγει τοῖσιν ὁ Ἰουλιανός^{σ)}· δεδωκός ὁ δεφένσος ἱκανά, τὰς ἐν ὀφείλει ὑπέχειν τοῦ πρωτοτύπου. καὶ οὔτε μέγα τι αὐτῷ χαρίζεται ὁ πρῶτος, εἰν μὴ ἀναγκασθῆ αὐτὸν ὑποδεξασθαι τὸ δικαστήριον· ἐπειδὴ δύναται ὁ ἀπτορ χωρεῖν κατὰ τὸν ἐγγνησαμένων αὐτὸν ἐπὶ τῇ ἰουδικαίον σόλου, ἐκ τῆς ob rem defensam clausula^{ι)}· καὶ οἱ ἐγγνηταί, εἰ τι ἂν παρῶσχοιν, παρὰ τοῦ δεφένσος λήψονται. καὶ μὴ ἐναντιωθῆ σοι τὸ εἰρημένον ἐν τῷ μγ'. καὶ με. διγ. εἴρηται δὲ, ὅτι, εἰν τις μὴ ἀναγκασόμενος δεφένδυσαι τινα παρῶσχη τὴν ἰουδικαίον σόλου, καὶ ἐξ εὐλογον αἰτίας τὴν δεφενσίῳ παραιτήσεται^{υ)}, οὐδὲ ἢ ἐκ στιπουλάτου κομμυτεύεται. πρῶτον μὲν γὰρ εἰκός ἐστι λέγειν τινάς, ὅτι τὸ ἐπαυθαι εἰρημένον περὶ τῶν ἀναγκηρῶν ἐχόντων δεφένδυσαν εἴρηται. τὸ δὲ γε ἀληθέστερον τοῦτο ἐστὶ· τις εὐλόγους αἰτίας ἀπαριθμούμενος φησὶν εὐλογον αἰτίαν εἶναι τὸ ὑπὸ νομῆν γενέσθαι τὰ τοῦ ἕτου πράγματα. ἐπαυθαι δὲ ἀπτορον αὐτὸν γενομένον ὑποτίθεται· τοῦ δὲ ὄντος ἀπτορον ἤδη τὰ πράγματα ὑπὸ νομῆν ἐστὶ τῶν διαεπιστῶν. καὶ οὐκ ἐστὶν εὐλογος αἰτία τὸ λέγειν, ὅτι ἀπτορος γέγονεν ὁ ἕτος. οὕτως εἰπέ, καὶ φεύγεις τὴν δοκοῦσαν ἐναντιώσων.

ογ'. ν) Ὁ διεκδικούμενος ἀνδρὸς ἀγαθοῦ δοκιμασίᾳ διεκδικεῖται.

οδ'. ω) Ὁθεν οὐ δοκεῖ διεκδικεῖν τὸν^{ξ)} ἀπόντα ὁ ὑπεριθέμενος πληρωθῆναι τὴν δίκην.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

ἀνδρὸς ἀγαθοῦ] Ἀνάγνωθι διγ. κέ. καὶ βιβλ. δ'. τίτλ. ζ'. ε')

ἙΡΜΗΝΕΙΑ.

ὑπεριθέμενος] Ὁ ἐν τῷ ὑπεριθέσθαι καὶ συντηρί-

η) Reitzius supplet, καὶ ἐτέρῳ λόγῳ. R. ο) Cod. Coisl. παρατηρεῖται. π) Basilica (Fabroti) διοικητῆς. R. Retinendum διεκδικητῆς, quae lectio etiam in reliquis omnibus servatur. ρ) Hoc scholium, quod deest apud Ruhkenium, addit Cod. Haen. ς) Cod. Haen. τὸ δικαστήριον. σ) Cod. Haen. ὁ Οὐλιανός. Sed retinendum Ἰουλιανός. ε) Cod. Haen. clausulas. υ) Cod. Haen. παραιτήσεται. Sed supra alteram syllabam τη scriptum est ση. ϖ) Cap. 73. in Cod. Haen. inscribitur: Paulu. ω) Cap. 74. in Cod. Haen. inscribitur: Ἀγοράνον. ξ) Verba τὸν ἀπόντα absunt a Basilicis Fabroti. R. Codd. Coisl. et Haen. habent. ζ) τίτλ. ζ'. Cod. Haen. In editione signum numeri ζ'. in textu omissum est; in versione tamen Ruhkenius titulum G. reposuit.

nem ratam rem dominum habiturum ei praestiterit, cum agrum defenderet. Nosti enim, te ex dig. 40. didicisse, quod quicumque alieno nomine actionem in rem excipit, cogatur praeter cautionem indicatum solvi, et alteram praestare ratam rem. Recte igitur dicitur, venditorem ab emtoris procuratore ratam rem exigere etiam alia ratione, quod agro evicto actione ex emto teneatur, aut duplae ex stipulatu. Atqui Theophilus beatae memoriae verba rursus defendere de ipso intelligebat emtore, dicens, ut ne redeunte emtore ac volente agrum ab evictore revindicare et recipere, venditor cogatur eum rursus defendere, id est, illo agente, exceptionem suppeditare; atque sic de actore usus est Theophilus vocabulo defensionis.

CYRILLI.

Si, qui emtorem actione in rem conventum defendit, a venditore postulet, ut ab eo defenderetur, venditor recte ab eo desiderat cautionem ratam rem, ut ne post condemnationem reversus emtor evertat, quod actum est.

LXXII. Si praestita satisfactione a defensore ante litem contestatam reus solvendo esse desierit, et defensor eam ob causam iudicium recuset, fideiussores eius conveniuntur; et hi, quicquid praestiterint, a defensore repetunt. L. 76. D. III. 3.

SCHOLIUM.

Quaere finem capitis 43. Cyrillus: committitur stipulatio iudicatum solvi. Lege dig. 43. 44. et 45.

INTERPRETATIO.

Titius quis alicuius defensionem suscepit, praestita satisfactione: sed lite nondum contestata, reus solvendo esse desiit, et ob eam causam Titius, qui eum defendere promiserat, et satisdederat, recusabat iudicium in se reddi oportere, cum reus ante litis contestationem solvendo esse desierit. Quaero, an id ei concedi debeat? Sed Iulianus respondit: defensor, cum satisdedit, domini loco habendus est. Nec multum ei gratificaturus est Praetor, si eum non coegerit iudicium accipere; cum actor adversus fideiussores eius experiri possit ad iudicatum solvendum, ex clausula ob rem defensam: et hi, quicquid praestiterint, a defensore consecuturi sint. Neque tibi obstare credas, quod dictum est dig. 43. 44. 45. stipulationem non committi, si quis non coactus aliquid defendere, de iudicato solvendo satisdederit, et ex iusta causa defensionem recusaverit. Primum quidem credible est aliquos dicturos, quod hic dicitur, de his, qui ex necessitate defendunt, intelligendum esse. Sed verius hoc est: Iustus causas recensens ait: iustam causam esse, si rei bona possideri cooperint. Hic autem supponit, eum solvendo esse desiisse; eius vero bona, qui solvendo esse desiit, iam a creditoribus possidentur. Neque est iusta causa, si dicas, reum solvendo esse desiisse. Ita si dixeris, evitabis pugnam, quae inter has leges esse videtur.

LXXIII. Qui defenditur, boni viri arbitrato defenditur. L. 77. D. eod.

LXXIV. Ideo non videtur absentem defendere, qui rem differt, ne controversia ad exitum deducatur. L. 78. D. eod.

SCHOLIUM.

viri boni] Lege dig. 55. et lib. 4. tit. 6. dig. 22.

INTERPRETATIO.

qui rem differt] Qui procrastinando et fru-

βεν τὸν ἄτορα, μὴ συγχωρῶν εἰς πέρας ἀχθῆναι τὴν ὑπόθεσιν.

L. 78. §. 1. Ὁ ἐπιτραπεὺς διεκδικῆσαι^{α)} δύο πράγματα, καὶ τὸ D. III. 3. ἐν καλῶς διεκδικεῖ^{α)}.

ἙΡΜΗΝΕΙΑ.

Ὁ δοθεὶς προκουράτωρ ἐπὶ τὸ δύο πράγματα διεκδικῆσαι δύναται καὶ ἐν μόνον ἐκδικῆσαι πρᾶγμα, καὶ οὐ διὰ τοῦτο κῶν ἐκβάλλεται παραγραφή, ἀλλὰ καὶ φάτερον τῶν πραγμάτων, περὶ οὗ κινεῖ, καταγεῖ εἰς δικαστήριον.

L. 1. οἷ. Ἡ προκειμένη διάταξις λέγει οὕτως· ἡ ἀσφάλεια τῆς δεκτικῆς ἡγήσεως^{β)} τότε απαιτεῖται παρὰ τοῦ nostris¹³. ἐντολέως, ὁσάκις ἀμφίβολόν ἐστιν, ἐὰν αὐτῷ^{γ)} τὸ πρᾶγμα ἐντέταται.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Βιβλίον β'. τοῦ κώδικος τίτλος ιβ'.^{δ)} λέγει οὕτως. ζῆμι κεφ. σί. ε').

ἙΡΜΗΝΕΙΑ.

Ἐὰν ἀδελφὸν ἐστί τὸ μανδύτον, δώσει ἐν αὐτῷ ὁ προκουράτωρ τὴν ὑποναβίτιονα. ἀνάγνωθι τὴν α'. διατ. τοῦ κβ'. τίτλ. τοῦ παρόντος β'. βιβλίου, καὶ τὴν ιβ'. διατ. τοῦ λέ'. τίτλ. τοῦ δ'. βιβλ.

ΘΑΛΕΛΑΙΟΤ.

Ἡ προκειμένη διάταξις λέγει οὕτως· ἀσφάλεια — ut in κειμένῳ^{ε)}. μάθε· διὰ τοῦτο ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ ἐν τῷ ια'. τίτλ. ἡ μόνη ὑποβεβλημένη τῷ τίτλῳ διάταξις^{β)} τὸν ἐν ὑπομνήματι δεδομένον προκουράτωρα νομοθετεῖ μὴ διδόναι τὴν ratam rem, ἐπειδὴ οὐκ ἐστὶν ἀμφίβολόν ἐστι τὸ ἐν ὑπομνήμασιν γενόμενον μανδύτον. εἰ δὲ καὶ διχα ὑπομνήματος ἄλλως πρὸς ἀμφίβολον καὶ ἀμαχόν ἐστί τὸ μανδύτον, οὐκ ἐπιδοταὶ ἡ ἴαται ἴεμ, καὶ περιττὴ γὰρ ἐστὶν, ἐπειδὴ ὁ ἀληθὲς ἔχων μανδύτον καταφέρει τὴν δίκην, καὶ διαπαντὶ εἰς αὐτήν. καὶ λοιπὸν οὐκ ἐπι δειδιμένον τὸν δεσπότην, μήποτε ἐλθὼν ἐναγὰρ ἅπασι τῆς δίκης ἀναρεθείσης^{η)} τὴν προκουράτωρα τοῦ προκουράτωρος. ὑπέθετο δὲ καὶ ἐν τῷ δέ^{ι)} προκουράτωρ βιβλίῳ μέθοδον ἑτέραν, ἀπαλλάττουσαν τὸν προκουράτωρα τοῦ δοῦναι ταύτην τὴν ἰκανοδοσίαν, τὸ γραμμασί κεχρησθῆναι τὸν δεδωκότα τὸν προκουράτωρα πρὸς τὸν ἴδιον διάδικον, καὶ δὲ αὐτῶν τῶν γραμμῶν ἐπιστέλλειν αὐτῷ, οὐ ἐγγελάμην τῶδε τῇ κατ' αὐτοῦ ἐναγωγῇ χρηρῶσθαι. μέμνησο οὐκ κακείνης τῆς μεθόδου.

L. 2. οἷ. Ἐκότερον μέρος καὶ δι^{κ)} ἐντολέως ἐκκαλεῖσθω, χρηματικῆς οὐσῆς τῆς ὑποθέσεως.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ζῆμι κεφαλ. λγ'. θεμ. γ'.

ΘΕΟΔΩΡΟΤ.

Ἐπὶ χρηματικῆς^{λ)} δίκης δύναται ἐκότερος τῶν δικαζομένων

strando actorem, non patitur controversiam ad exitum deduci.

Ad duas res petendas procurator datus, unam etiam recte petit.

INTERPRETATIO.

Procurator ad duas res petendas datus potest et unam rem petere, neque ideo, si agat, exceptione excluditur; sed et alterutram rem, de qua movet, in iudicium deducit.

LXXV. Praesens constitutio sic ait: cautio ratihibitionis tunc exigitur a procuratore, quoties incertum est, an ei negotium mandatum sit.

SCHOLIUM.

Constitutio extat lib. 2. Cod. tit. 12. Quare cap. 75.

INTERPRETATIO.

Si incertum est mandatum, procurator praestabit cautionem ratihibitionis. Lege const. 1. tit. 22. huius lib. 2. et const. 12. tit. 35. lib. 4.

THALELAEI.

Praesens constitutio sic ait: cautio — ut in textu. Attende: ideo hoc lib. tit. 11. constitutio, quae sola titulo subiecta est, sancivit, procuratorem apud acta constitutum non praestare ratam rem, quia non amplius incertum est mandatum, quod apud acta datum est. Si vero mandatum non apud acta datum sit, sed alia ratione nullam dubitationem et controversiam admittat, non praestatur cautio ratam rem, et plane superflua est, quoniam, qui verum mandatum habet, rem in iudicium deducit, in eamque sumtus facit. Neque postea veremur amplius, ne dominus veniens experietur semel iudicio per litis contestationem procuratoris sublato. Alia quoque ratio tit. D. de Procuratoribus suppeditata est, quae procuratorem ista satisfactione relevat, videlicet ut dominus literas dirigat ad adversarium suum, iisque significet, quem adversus eum procuratorem, et in qua causa fecerit. Memor sis istius rationis.

LXXVI. Cum res pecuniaria est, appellationes etiam per procuratores ab utraque parte litigantium exerceri possunt.

SCHOLIUM.

Quare cap. 33. them. 3.

THEODORI.

In re pecuniaria uterque litigantium etiam per pro-

α) Basilica Fabroti, ἀπαιτῆσαι, unde reliqua huius Legis, quae in MS. deerant, restitui. R. Etiam Codd. Coisl. et Haen. διεκδικῆσαι. Uterque Codex totum caput exhibet. β) διεκδικεῖ dedi e Cod. Coisl. et Haenel. Ruhnkenius e Basilica Fabroti exhibuit ἀπαιτεῖ, propter praecedens ἀπαιτῆσαι. Post διεκδικεῖ Cod. Haen. addit: ἀνάγνωθι διγ. νζ'. γ) Hoc dedi ex Basilicis Fabroti. MS. male εἰσηγήσεως, qui tamen mox rectius habet, ἐὰν αὐτό, pro ἕως αὐτό, quod in Basilicis Fabroti, R. Cod. Coisl. ἡγήσεως. Cod. Haenel. εἰσηγήσεως. δ) Ἐὰν αὐτῷ Cod. Coisl. Eam lectionem praeferebam illi, quam habent Ruhn. et Cod. Haenel. ἐὰν αὐτό. in scholio tamen Thalelaei subiecto Cod. Haen. habet ἐὰν αὐτῷ. Fabr. ἕως αὐτό. ε) Sic semper Graeci. In Codice, quo hodie utimur, est Tit. XIII. R. Inde ortum est numerorum discrimen, quod Graeci titulos de advocatis diversorum iudiciorum et de advocatis diversorum iudicium non distinguunt, ut id factum est in editionibus nostris, sed utrumque titulum pro uno habent. cf. Biener. in Zeitschrift für geschichtliche Rechtswissenschaft. Vol. VII. Fasc. II. p. 174. et Witte die leges restitutae des Iust. Codex. p. 71—75. ε) Cod. Haen. κεφ. ζε'. f) Ut in κειμένῳ verba sunt librarii. quem eadem repetere taedebat. R. Cod. Haen. totam constitutionem repetit his verbis: ἡ ἀσφάλεια τῆς ὑποναβίτιονα, τότε απαιτεῖται παρὰ τοῦ προκουράτωρος, ὁσάκις ἀμφίβολόν ἐστιν, ἐὰν αὐτῷ τὸ πρᾶγμα ἐντέταται. g) Huius constitutionis in Codice Iustiniano, ut nunc est, nec volam, nec vestigium reperias. Eandem frustra etiam quaeras in Cod. Theodos. R. Etiam Witte die leges restitutae des Iust. Cod. p. 153. hanc constitutionem in Codice Iustiniano nostro desiderari ait. Veram quidem est, eam sub tit. Cod. ut quae desunt advocatis partium, non reperiri. Sed recte, mea quidem sententia, Bienerus in Zeitschrift für geschichtliche Rechtswissenschaft. Vol. VII. p. 176. coniecit, probabile esse, tituli numerum hoc loco corruptum esse, et Thalelaeum l. un. C. de satisfando significasse, quae ratione argumenti cum constitutione ab eo laudata mirum est quantum consentiat. Ceterum Cod. Haen. τῷ τίτλῳ διατάξεως, ad marg. τῷ τίτλῳ διατάξιν. h) ἀναρεθείσης recte Cod. Haen. Ruhn. habet ἀναρεθείσης. i) Respicit L. 65. D. h. t. R. k) Cod. Haen. δα'. l) Cod. Haen. addit καὶ ἐγκληματικῆς.